

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

8^E JAARGANG

WOENSDAG 4 APRIL 1923

No. 379

INHOUD

	Blz.
INTERNATIONALE KAMER VAN KOOPHANDEL door <i>W. Westerman</i>	298
Eenige beschouwingen naar aanleiding van Mr. H. M. A. Schadee's „Opmerkingen over Naamlooze Venootschapsrecht, speciaal over Preferente Aandeelen" door <i>Mr. O. B. W. de Kat</i>	300
Een Anomalie in het Nederlandsche Muntwezen door <i>Prof Mr. H. W. C. Bordewijk</i>	303
De Deutsche stoomtreilers in IJmuiden I	304
Het Herstel van Oostenrijk I	307
De Zuidafrikaanse Reservebank	309
AANTEKENINGEN:	
De financiële en economische resolutie door de Internationale Kamer van Koophandel te Rome vastgesteld	310
Weekstaat van de Nationale Bank van Oostenrijk	311
INGEZONDEN STUKKEN:	
De Koloniale Spoorweg in Suriname door <i>Mr. Dr. C. F. Schoch</i>	312
MAANDCIJFERS:	
Giro-omzet bij de Nederlandsche Bank	312
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	312
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	313—320
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.*Aangeleekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

4 APRIL 1923.

De geldmarkt was aanvankelijk ook deze berichtsweek weder zeer ruim. In verband met de maandwisseling en de langdurige periode van sluiting gedurende de feestdagen begon er echter reeds Woensdag een groote geldvraag bemerkbaar te worden, waardoor het aanbod van geld voor particulier disconto plotseling ongeveer geheel ophield. Donderdag openbaarde zich daarna een buitengewoon groote geldbehoefte, in verband waarmede voor disconto aanvankelijk een rente van $3\frac{5}{8}$ pCt., of een vol percent hooger dan in het begin der week, genoemd werd. Later kwamen eenige afdoeningen tot stand tegen 3 pCt. en ook gisteren werden enkele posten, zij het ook moeilijk, voor 3 pCt. geplaatst. Call geld zeer gezocht tot koersen wisselend tusschen $3\frac{1}{4}$ en 4 pCt. Prolongatie eveneens vast meestal $3\frac{1}{2}$ pCt.

* * *

In de heden verschenen weekstaat van De Nederlandsche Bank teekent zich duidelijk de invloed van de maandwisseling af. Het opereerend kapitaal der bank vertoont een aanzienlijke stijging. De post binnenlandsche wissels blijkt met *f* 11.3 miljoen te

zijn opgelopen; de beleeningen noteeren zelfs *f* 45.4 miljoen hooger dan verleden week. De stijging van eerstbedoelden post laat zich nagenoeg geheel verklaren uit de toeneming van de credietischen van den Staat.

Deze week is weder voor een bedrag van *f* 11 miljoen aan schatkistpromessen rechtstreeks bij de Bank geplaatst.

De vermeerdering der beleeningen betreft in de eerste plaats de Hoofdbank; ook bij de Bijbank en de Agentschappen liepen de cijfers der beleeningen echter aanzienlijk op. In totaal blijken de effectenbeleeningen met *f* 32.9 miljoen, de goederenbeleeningen met *f* 12.5 miljoen te zijn gestegen.

Het renteloos voorschot aan het Rijk steeg met *f* 0.3 miljoen; de zilvervoorraad daalde met *f* 0.4 miljoen. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen namen resp. met *f* 0.7 miljoen en *f* 1.6 miljoen af.

De biljettencirculatie steeg met *f* 32.2 miljoen; de rekening-courant saldi met *f* 22.1 miljoen. Het beschikbaar metaal-saldo liep tot *f* 383,5 miljoen terug.

* * *

De wisselmarkt was de afgelopen week vrij rustig. Alleen francs ondergingen weder vrij groote schommelingen, zonder dat het niveau veel verandering onderging. Op den laatsten beursdag ontstond plotseling nog een vrij belangrijke daling voor marken, die echter gisteren weder grootendeels werd ingehaald.

LONDEN, 31 MAART 1923.

Zoals verwacht werd is de vraag naar kort crediet gedurende de laatste dagen nog toegenomen; maandwisseling en einde van het financiële jaar dwongen de markt een belangrijk bedrag bij de centrale instelling op te nemen en ook de op Woensdag vervallende schuld moest vernieuwd worden. Des Zaterdag noteerde geld voor de volgende week 2 à $2\frac{1}{2}$ pCt. Daggeld bereikte 3 pCt. Zevendaagsch geld, dat dus in April vervalt, werd voor $1\frac{1}{2}$ —2 pCt. vernieuwd, doch nieuwe posten werden niet onder $2\frac{1}{2}$ pCt. gelaten.

De discontomarkt was zeer kalm onder invloed van de schaarschte aan contant geld en het vooruitzicht op goedkoop crediet na de feestdagen.

Treasury Bills 3 maands $2\frac{1}{16}$ pCt.Zevendaagsch geld $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ pCt.

Daggeld 2—3 pCt.

2, 3 maands prima bankaccept $2\frac{1}{8}$ — $\frac{3}{16}$ pCt.4 maands idem $2\frac{1}{4}$ — $\frac{5}{16}$ pCt.6 maands idem $2\frac{3}{8}$ — $\frac{7}{16}$ pCt.

INTERNATIONALE KAMER VAN KOOPHANDEL.

Gaarne geef ik gevolg aan het door de Redactie tot mij gerichte verzoek eenige mededeelingen te doen over het onlangs te Rome gehouden Congres van de Internationale Kamer van Koophandel, welk congres ik als gedelegeerde van de Nederlandsche Organisatie dier Kamer voor de groep „Financiën” bijwoonde.

De Internationale Kamer van Koophandel, in Juli 1920 opgericht, heeft zich in den betrekkelijk korten tijd van haar bestaan ontwikkeld tot een instituut van beteekenis voor het economische leven. Het ledenaantal (1225) moge gering schijnen: wanneer men echter bedenkt, dat verreweg het meerendeel dier leden zijn: corporaties, verenigingen, Kamers van Koophandel over de geheele wereld verspreid, bankiers- en scheepvaartverenigingen en tal van andere lichamen, dan wordt het duidelijk, dat dit kleine getal geen rol speelt en dat integendeel de Kamer reeds nu een groot deel van 's werelds handel, scheepvaart, industrie, transportwezen en bankbedrijf vertegenwoordigt. De lange lijst van deelnemers aan het Congres, welke 573 namen telt, bevestigt dit volkomen. Niet vaak zullen zich zoovele figuren van economische beteekenis op één plaats te zamen hebben bevonden.

Het Congres stond onder leiding van den heer Marco Cassin, Voorzitter van de Italiaansche organisatie der Kamer en van de „Unione delle Camere di Commercio e Industria Italiano”, terwijl als Voorzitter van het Comité, aan welks goedkeuring de door de groepen voorgestelde resoluties waren onderworpen, fungeerde de Voorzitter der Kamer, de heer Etienne Clementel, Senator, oud-Minister en Voorzitter van de Fransche organisatie der Kamer.

De groep: „Industrie en Handel” werd gepresideerd door den Voorzitter van de „Chambre de Commerce de Paris: Roger, met als vice-voorzitters de heeren Fortunati (Italië), Frey (Zwitserland), Prast (Spanje) en Sosnowski (Polen).

Voor de groep „Transportwezen” fungeerde als Voorzitter de heer Arthur Balfour J. P., bijgestaan door de heeren Blydt (Noorwegen), Cloos (Denemarken) en Stodola (Tsjechoslowakije).

Als voorzitter van de groep „Financiën” trad op de heer Willis H. Booth, Vice-President van de Guaranty Trust Company of New York, terwijl hem als vice-voorzitters bijstonden de heeren Despret (België), Dr. Pirelli (Italië), Wallenberg (Zweden) en Westerman (Nederland).

Ik zal mij in mijne mededeelingen beperken tot het behandelde in de groep „financiën”, het aan de Nederlandsche vertegenwoordigers in de andere groepen overlatende, zoo zij zulks wenschen over de in die groepen bereikte resultaten te rapporteeren.

Het programma voor de vergaderingen van de groep financiën luidde als volgt:

1. Exposé de la situation économique et financière des divers états.
2. Etude des mesures financières nécessaires à la restauration du commerce international (Dettes interalliées. — Réparation. — Crédits internationaux. — Change).

waarop dan als „Questions supplémentaires” nog volgde „Effets de commerce” en „Doublés impôts”.

De samenstelling van dit programma had nogal eenige voeten in de aarde gehad, en dit had vrij belangrijke wijzigingen ondergaan in vergelijking met de oorspronkelijke redactie. In eene op 18 Januari 1923 te Parijs gehouden vergadering van de groep: „Financiën” toch was als redactie voorgesteld:

1. Réparations.
  2. Dettes interalliées.
  3. Autres mesures financières nécessaires pour la restauration du commerce international.
- waarop dan de reeds genoemde „questions supplémentaires” zouden volgen.

In die vergadering, welke bij afwezigheid van den President en de andere vice-presidenten door mij werd geleid, bleek zowel van Franschen als van Engelschen kant, bezwaar te bestaan tegen de eerste twee punten, omdat onder de bestaande politieke omstandigheden de bespreking daarvan, in ieder geval voor de Fransche gedelegeerden, niet wel mogelijk was. Hoewel daartegen van andere zijden, Italiaansche en Zweedsche, en ook door mijzelf werd aangevoerd, dat eene bespreking van de middelen tot herstel van den internationalen handel, weinig zin zou hebben, wanneer men de fundamenteele kwesties, waartoe ook behoorden de internationale credieten en de wisselkoersen geheel buiten beschouwing liet, werd op voorstel van den Belgischen gedelegeerde, Thijs, besloten tot eene wijziging van het programma, waarbij meer de nadruk werd gelegd op het derde punt, terwijl de beide andere toch daaraan bleven vastgeknoopt. De hoofdoverweging daarvoor was, dat zich in de twee maanden, welke ons nog van het congres scheidde, veranderingen in den politieken toestand konden voordoen. Op verzoek van den Franschen gedelegeerde Lewandowsky werd als eerste punt op de agenda gebracht het bovenvermelde exposé. De heer Lewandowsky is nog altijd overtuigd aanhanger van het „plan-ter Meulen” en in dat kader pasten natuurlijk de exposés, die te Rome veel tijd gekost en naar mijne meening weinig nut hebben gehad.

Vóór de opening van het Congres te Rome op Zondag 18 Maart, vond op Vrijdag 16 Maart te 6 uur 's avonds een vóór-vergadering van de groep „Financiën” plaats, nu voor het eerst onder leiding van den heer Willis H. Booth, waarbij van de vice-presidenten de heeren Pirelli en schrijver dezes aanwezig waren en verder de voornaamste gedelegeerden der andere landen, o.a. Sir Felix Schuster en Dr. Walter Leaf voor Groot-Brittannië en de heeren Lewandowsky en Nicotte voor de Fransche delegatie. Aangezien tegen hoop en verwachting de politieke omstandigheden zich niet gewijzigd hadden, bevond zich de vergadering ten opzichte van de beide agenda-punten „Réparations” en „Dettes interalliées” nog tegenover dezelfde moeilijkheid. Men was eenerzijds niet geneigd die punten „taboe” te verklaren, anderzijds moest natuurlijk alles vermeden worden wat frictie kon veroorzaken. Mede met het oog op de reeds bekend geworden zeer positieve meningen der Amerikaansche delegatie, waarvan de heer Fred. I. Kent, Vice-President van de Bankers Trust Company, en ongetwijfeld een der eerlijkste, bekwaamste en invloedrijkste financiers van de Vereenigde Staten, de voornaamste woordvoerder was, benoemde de President een sub-comité, hetwelk als opdracht kreeg in het algemeen belang eene oplossing te vinden. In dit sub-comité namen zitting de President van de groep „Financiën” Willis H. Booth, Fred. I. Kent, Sir Felix Schuster, Lewandowsky, Pirelli en schrijver dezes. Na aankomst te Rome van de nog afwezige vice-presidenten Maurice Despret en K. A. Wallenberg traden ook deze tot het sub-comité toe.

Ik meen geene vrijheid te hebben mededeelingen te doen over het verhandelde in de vergaderingen van dit comité, dat zich van tijd tot tijd ook weer naar den landaard splitste, maar geloof wel te mogen zeggen, dat de resolutie, zooals die ten slotte in de volledige zitting van de Kamer op Zaterdag 24 Maart l.l. is aangenomen, dank zij de werkzaamheden van dat comité, is ontstaan, en ik hoop ook niet al te indigcreeet te zijn, wanneer ik vermeld, dat het aan de bemoeiingen van Sir Felix Schuster, den heer Fred. I. Kent en schrijver dezes te danken is geweest, dat de ten opzichte van enkele punten oorspronkelijk wat scherpe bewoordingen zoodanig zijn gewijzigd en verzacht, dat noch vroegere belligerenten, noch neutralen daaraan aanstoot kunnen nemen. Daarbij mag wel worden gezegd, dat de gedelegeerden van landen, die sommige eischen zeker wel wat positiever hadden wenschen gesteld te zien, in deze een zeer

conciliante houding hebben aangenomen en erkend hebben, dat de publieke uiting van de Internationale Kamer van Koophandel niet anders als neutraal kon zijn.

Dat enkelen hunner, bij de aanbeveling der resolutie in de publieke zitting der groep „Financiën” op Vrijdag 23 Maart, gemeend hebben dat neutrale standpunt weder te kunnen verlaten, heb ik minder fraai gevonden, maar in de moeilijke politieke en economische omstandigheden, waarin sommige landen verkeren, is dit wel te verontschuldigen.

Wanneer wij nu de werkzaamheden van de groep „Financiën” nog eens de revue laten passeeren, dan zien wij, dat de vergaderingen van den morgen en den middag van Woensdag 21 Maart geheel gewijd waren aan de exposés, die als no. 1 op verzoek van den Franschen gedelegeerde Lewandowsky op het programma waren gebracht en die zich meestal beperkten tot eene nadere toelichting van de in brochure-vorm aan de gedelegeerden uitgereikte geschriften.

Met groote aandacht werden die toelichtingen aangehoord, hoewel het voor hen, die het geluk hebben Engelsch en Fransch voldoende machtig te zijn, nog al vervelend was, na iedere redevoering, de door den tolk, zij 't dan op dikwijls buitengewoon handige en bekwame wijze geleverde vertaling te moeten aangehooren.

In hoeverre deze exposés als materiaal kunnen dienen voor de banken en bankiers, die later mede moeten werken om de geschokte financiën van Polen, Litauen, Hongarije of andere staten weder in goeden staat te brengen, blijve een open vraag. Of in aansluiting aan die exposés op basis van het plan-Ter Meulen voor de betreffende landen iets te bereiken zou zijn, zooals de heer Lewandowsky gelooft, is moeilijk uit te maken.

Ik sta daar, zooals de meeste ter congresse aanwezige bankiers, vrij sceptisch tegenover en geloof niet, dat deze opsomming van bijzonderheden den tijd waard is geweest, welke eraan is besteed, al hebben wij dan ook veel wetenswaardigs vernomen.

Eene vermakelijk intermezzo was de ontsteltenis, veroorzaakt door de circulaire, welke de Hongaarsche delegatie had gepubliceerd en die zich zoover op politiek terrein had begeven, dat de Tsjechoslowaaksche gedelegeerde tegen de behandeling bezwaar meende te moeten maken. De storm in een glas water was echter door den Voorzitter gemakkelijk te bezweren en heeft niet verhinderd, dat de Hongaarsche oud-minister Graaf Teleszky in zijn korte redevoering eenige zeer rake opmerkingen maakte aan het adres van de vrede-fabrikanten te Versailles, zonder dat dezen oogenschijnlijk in het geding betrokken werden.

Het beste moment van den Woensdagmiddag was de redevoering van Professor Gustav Cassel, die de door de Zweedsche delegatie voorgestelde resolutie verdedigde en toelichtte. Deze resolutie drong aan op stabiliseering van de wisselkoersen en beval aan, dat landen welke wisselkoersen de oude pariteit dichtbij naderden, deze zoo spoedig mogelijk zouden herstellen, dat echter landen, die niet in dit geval verkeerden, de politiek om te trachten die vroegere pariteiten te bereiken zoo spoedig mogelijk moesten abandonneeren, omdat dit slechts de stabilisatie in den weg stond, in de meeste gevallen geheel onmogelijk, bovendien onnoodig en schadelijk was.

In diezelfde vergadering van Woensdag had de Londensche Kamer van Koophandel nog een resolutie voorgesteld en verdedigd, waarin ook op stabilisatie van wisselkoersen werd aangedrongen en de weg werd aangeduid, welken men daarvoor had in te slaan. De resolutie, die werd aangenomen, is later door het Comité voor Resolutie afgewimpeld, omdat de „grootte resolutie” deze onnoodig maakte.

Bijna had ik vergeten te vermelden, dat eene resolutie door Nederland voorgesteld, waarvoor de heer Ph. L. von Hemert, Voorzitter van de Nederlandsche

Kamer van Koophandel te Parijs en Voorzitter van het Uitvoerend Comité van het door de Internationale Kamer van Koophandel ingestelde Hof van Arbitrage, zich zeer veel moeite had gegeven, en die betrekking had op de afschaffing van affidavits voor coupons en lossingen, oorspronkelijk eigendom van „late-enemies”, met een kleine wijziging werd aangenomen.

De vergadering van Vrijdag 23 Maart ving aan met de bespreking van de Zweedsche resolutie, waarbij Dr. Walter Leaf zich heftig tegen de strekking daarvan verzette. Ook Fransche en Italiaansche gedelegeerden kwamen daartegen in opstand en wilden zich door Professor Cassel niet laten overtuigen. Duidelijk bleek, dat ook in landen met zeer gedeprecieerde valuta de hoop blijft leven, de vroegere goud-pariteit weder terug te winnen en hoe een devaluatie voor het gevoel van de meesten toch altijd gelijk staat met een faillissement of althans met een accoord. Omdat het wel bleek, dat men het over deze gewichtige kwestie niet eens zou worden, stelde ik voor de redactie van de resolutie te wijzigen. Een daartoe benoemde commissie bestaande uit Prof. Cassel, Dr. Walter Leaf en schrijver dezes deed daarop het voorstel, dat wel de wenschelijkheid zou worden uitgesproken, dat de landen, wier valuta dicht bij de vroegere pariteit was, die zoo spoedig mogelijk geheel zouden herstellen, maar dat de wenschelijkheid al of niet tot devaluatie van de munteenheid over te gaan, door ieder land zelf onder de oogen moest worden gezien.

Met deze resolutie, die later ook door het Comité van Resolutie „overruled” werd, vereenigde zich ten slotte de vergadering.

Het groote moment van het Congres brak aan op Vrijdagmiddag, toen de heer Fred. I. Kent zijn redevoering hield en daarna de heer Fahey de resolutie, zooals die door het sub-comité was geredigeerd, voor de vergadering bracht.

Het zou inderdaad de waarde van deze korte mededeelingen verhoogen, wanneer ik hier een Nederlandsche vertaling van de voortreffelijke redevoering des heeren Kent mocht inlasschen, maar ik begrijp, dat daarvoor de plaatsruimte zou ontbreken.

Toch is het wel van belang, dat de volledige tekst van de redevoering en van de resolutie bekend wordt, aangezien het mij is opgevallen, dat o.a. de „Figaro” een onjuisten tekst van de resolutie heeft gepubliceerd, een tekst, die correspondeert met den oorspronkelijken tekst, die juist *niet* is behouden, en, zooals bovenvermeld, met volledige instemming van alle gedelegeerden veranderd en verzacht is.¹⁾

De slot-passus der resolutie zegt, dat de Internationale Kamer van Koophandel, van meening, dat een algemeene economische conferentie van de volkeren, betrokken bij de uiteindelijke regeling der verschillende vraagstukken, noodig en onvermijdelijk is; ten volle erkent, dat een voorstel tot regeling van den tegenwoordigen toestand tusschen de geallieerde landen en Duitschland niet aangebracht zoude zijn. Intusschen, geloovende, dat te rechter tijd de regeeringen zullen wenschen gebruik te maken van de praktische ondervinding der zakenlieden van de verschillende landen, houdt zich de Kamer gereed om den betrokken natiën iedere gewenschte hulp te verleen.

In afwachting hiervan neemt de Kamer op zich, te bevorderen dat de zakenlieden, uit wier naam zij spreekt, al de in de resolutie genoemde internationale financieele problemen in ernstige studie zullen nemen en dringt zij er bij hare leden op aan, dat zij, zowel als de regeeringen, de door de Kamer geuite denkbeelden in ernstige overweging zullen nemen.

De Kamer *besluit*, dat het bestuur wordt opgedragen de daarvoor noodige comité's te benoemen en die

¹⁾ [De hier bedoelde resolutie is in Nederlandsche vertaling onder de aantekeningen in dit nummer opgenomen. De beschikbare ruimte laat niet toe de redevoering van den heer Kent, vooral van beteekenis, doordat zij door een Amerikaan werd uitgesproken, in extenso op te nemen. — Red.]

maatregelen te nemen, welke het bestuur noodig acht om het doel te bereiken.

Alvorens de resolutie in stemming te brengen, gaf de Voorzitter van de groep „Financiën” achtereenvolgens het woord aan de leden van het sub-comité, die allen op hun beurt de resolutie ondersteunden. Zonder hoofdelijke stemming werd deze daarop aangenomen.

In de „Plenièrè” der Kamer op Zaterdag, werd de resolutie, welke door het „comité voor resoluties” onveranderd was overgenomen, met algemeene stemmen aangenomen en werd op voorstel van Sir Albert J. Hobson het sub-comité permanent verklaard. Op deze heeren, hunne namen heb ik reeds vermeld, rust dus thans de taak uitvoering te geven aan het besluit der Kamer en te trachten eene oplossing te vinden voor de moeilijkheden, waarin de wereld op economisch gebied verkeert. Of zij uiteindelijk ook de regeeringen van de juistheid van hun inzicht zullen kunnen overtuigen en of deze dan bereid zullen worden gevonden, in dien zin te handelen, blijft natuurlijk een open vraag. In ieder geval is van het grootste belang, dat de Vereenigde Staten, zooals de heer Kent uitdrukkelijk deed uitkomen, nooit zoo geneigd zijn geweest hun afzijdsche houding te laten varen als op het huidig oogenblik, eene omstandigheid, welke de Europeesche machthebbers toch zeker tot nadenken zal stemmen.

In hoeverre het feit, dat dit Congres te Rome plaats vond en dat de Minister-President Mussolini er zich zeer voor interesseerde, van beteekenis zal zijn voor de toekomstige ontwikkeling van de ingezette campagne, laat zich moeilijk zeggen. Bij gelegenheid van een onderhoud, hetwelk ons sub-comité met den Minister had, kreeg ik den indruk, dat Mussolini, die voor een politicus buitengewoon zakelijk voelt, wel verwachtingen had, dat iets kon worden bereikt en zeker zijn steun niet zal onthouden. „Congressen werken gewoonlijk niet veel uit”, zei Mussolini sceptisch, „laten wij hopen, dat het benoemde Comité zal werken, want daarop komt het ten slotte aan.”

Bij de opening van het Congres op Zondag 18 Maart hield de Minister-President een redevoering, die in vele opzichten merkwaardig was. Een van de allermerkwaardigste uitingen uit dezen mond was zeker wel de volgende:

„Je ne crois pas que cet ensemble de forces qui, dans les industries, dans l'agriculture, dans le commerce, dans les banques, dans les transports, peut être appelé du nom global de capitalisme, soit proche au déclin, comme certains théoréticiens de l'extrémisme social se plaisent à affirmer depuis longtemps. L'expérience qui vient de se dérouler sous nos yeux et qui est une des plus grandes de l'histoire, prouve d'une manière éclatante que tous les systèmes d'économie soi-disant associée, en négligeant la libre initiative et les ressorts individuels, sont, dans un très bref délai, voués à une faillite plus ou moins lamentable.”

„Mais la libre initiative n'exclut pas l'accord des groupes, d'autant plus facile que la défense des intérêts individuels est faite loyalement.”

Ik hoop niemand te kwetsen, wanneer ik zeg, dat ik dat met groote instemming heb aangehoord.

W. WESTERMAN.

EENIGE BESCHOUWINGEN NAAR AANLEIDING VAN
Mr. H. M. A. SCHADEE'S „OPMERKINGEN OVER
NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPSRECHT, SPECIAAL
OVER PREFERENTE AANDEELEN”. 1)

In bovengenoemd artikel, dat de belangstelling wekt wegens de rijke ervaring van den auteur ten aanzien van het onderwerp, komen enkele stellingen voor, die ik meen te moeten bestrijden.

Na den lezer te hebben verzocht een oogenblik aan te nemen, dat de aandeelhouder schuldeischer der naamlooze vennootschap is, doet schrijver opmerken,

1) No. 368 van dit tijdschrift.

„dat althans bij de boekhouding der vennootschap aandeelhouders worden opgevoerd onder het „passief”, als waren zij crediteuren inderdaad.” Dit acht ik niet juist. Wanneer een alleenhandelend koopman zijn balans opmaakt, brengt hij het bedrag, waarmee het actief het passief te boven gaat, in het passief. Die koopman kan echter ook, evenals een N.V., zijn oorspronkelijk kapitaal opvoeren, waarbij hij dan, als 't ware ter correctie, de winst in het passief of het verlies in het actief moet brengen. Maar men zal dan toch bezwaarlijk kunnen beweren, dat hij zoodoende, ten bedrage van zijn oorspronkelijk kapitaal in de balans voorkomt als ware hij *schuldeischer* (van zichzelf!). Welnu, evenmin kan men dit m.i. zeggen van de aandeelhouders eener N.V. ten aanzien van het aandeelenkapitaal. Men boekt dan ook niet „Aandeelhouders”, doch „Aandeelenkapitaal”. Het karakter dier boeking komt overeen met die van een gewone reserve. Ook deze post wordt niet opgevoerd als schuld, zulks in tegenstelling met die bijzondere reserves, welke schulden aan derden vertegenwoordigen, gelijk b.v. de wiskundige reserve bij levensverzekeringmaatschappijen, de premiereserve bij brandverzekeringmaatschappijen, de disconto-reserve en pensioenfondsen e.d. Aandeelenkapitaal en reserve vormen met winst of verlies *het saldo waarmede de balans sluit*, het verschil dus tusschen actief en passief: het *vermogen* der naamlooze vennootschap. Deze posten hebben, zelfs naar het uiterlijk, niets met schulden der naamlooze vennootschap gemeen. Tot zoover de vraag in hoeverre de aandeelhouder *bij de boekhouding als crediteur wordt opgevoerd*, aanstonds kom ik tot de vraag, of wij den aandeelhouder mogen *beschouwen* als een soort van crediteur.

Mijn tweede bezwaar tegen het betoog van den geerden schrijver is, dat hij m.i. niet voldoende onderscheidt tusschen *vermogen* en *kapitaal* der vennootschap.

De Hooge Raad heeft, gelijk schr. vermeldt, bij arrest van 18 Jan. 1901¹⁾ de N.V. minder gelukkig omschreven als een „verzameling van kapitalen”. Minder gelukkig, want, gezien de juridische handboeken, die terecht het kapitaal noemen een „rekengrootheid” of boekpost zou dan de N.V. — aldus merkte Schrijver destijds geestig op — moeten zijn „een verzameling van rekengrootheden!” Schrijver meent echter dat de Hooge Raad gelijk heeft door het *zakelijk* karakter der N.V. op den voorgrond te stellen. „Nog steeds ben ik van meening” — aldus Schrijver — „dat de Hooge Raad gelijk heeft: dat bij de naamlooze vennootschap in het *kapitaal*, het voor de bereiking van het doel dier vennootschap afgezonderd *vermogen*, het wezen der vennootschap ligt enz.” Tegen deze uitlegging van 's Hoogen Raads omschrijving heb ik bezwaar, en wel om twee redenen:

1e. De vereenzelviging van „het kapitaal” met „het voor de bereiking van het doel der vennootschap afgezonderd vermogen”, lijkt mij uit den boeze.

Als men de groote massa, voor zoover deze met naamlooze vennootschappen in aanraking komt, eenig begrip hiervan wil bijbrengen, moet men beginnen met kapitaal en vermogen streng uiteen te houden. De verwarring wordt in de hand gewerkt door het gebruik van het woord kapitaal in de beteekenis van *bedrijfskapitaal*. Dit bedrijfskapitaal brengen de leden samen. Indien de stortingen en inbrengsten inderdaad zooveel waard zijn als het aandeelenkapitaal bedraagt, zijn bij den aanvang kapitaal en vermogen een oogenblik gelijk. Maar dit kan niet lang duren. En dan blijft het kapitaal als „rekengrootheid” of boekpost, steeds gelijk, terwijl het vermogen voortdurend op en neer gaat, wellicht zelfs geheel verdwijnt. Het karakter van het kapitaal als rekengrootheid wordt dan voor de aandeelhouders zeer tastbaar! Als lichtzijde van de huidige malaise mag men beschouwen het betere begrip, dat het publiek krijgt van het kapitaal eener naamlooze vennootschap.

1) W. v. h. R. 7553, Mag. v. Handelsr. 1901, bl. 44.

2e. Onjuist lijkt mij de gevolgtrekking, dat de Hooge Raad, blijkens genoemd arrest, het wezen der N.V. gelegen acht in het afgezonderd vermogen. De Hooge Raad had m.i. de definitie beter achterwege kunnen laten. In het arrest van 27 Mei 1898¹⁾ vinden wij, dat volgens de Nederlandsche wet de naamlooze vennootschap *in haar wezen is een overeenkomst tusschen partijen*. Noch de eene noch de andere definitie mag men opvatten als bedoeld om het wezen der N.V. in zijn geheelen omvang weer te geven. Dit blijkt wel heel duidelijk uit bovengenoemd arrest van 1901, waar de Hooge Raad komt tot de volgende slotsom:

„dat, waar alzoo zelfs de namen (der aandeelhouders) „niet bekend zijn, niet kan worden aangenomen, dat, in „dien de vennootschap met derden overeenkomsten sluit, er „tusschen dezen en de individueele aandeelhouders eenige „rechtsbetrokking zoude ontstaan.”

Ziehier nu naar mijn meening veeleer het „wezen” der naamlooze vennootschap! *Geen rechtstreeksche gebondenheid der aandeelhouders jegens derden*. Bijeenbrenging van (bedrijfs)kapitaal is natuurlijk ook noodig, doch daar *houden* we al rekening mee als we het wezen zien in het ontbreken van rechtstreeksche aansprakelijkheid der leden, immers die rechtstreeksche aansprakelijkheid, zou niet kunnen ontbreken als er geen vermogen was bijeengebracht, waarop de schuldeischers verhaal hebben. De enkele afzondering van vermogen voor een bepaald doel treffen we ook aan bij de vennootschap onder firma. Dit komt het duidelijkst uit in geval van faillissement: alleen de vennootschapsschuldeischers worden voldaan uit de vennootschapsbaten; hetgeen daarna mocht overblijven komt in de boedels der vennoten en strekt tot voldoening van de privé-crediteuren, alsook van de vennootschapsschuldeischers, zoover niet uit de vennotenbaten voldaan. Het bijzondere van de *naamlooze vennootschap* is, dat de schuldeischers het maar moeten doen met het vennootschapsvermogen, doordat elke band tusschen hen en de vennoten ontbreekt. De toeneming van het aantal familievennootschappen en one man's companies bevestigt mijn opvatting, immers om beperking van aansprakelijkheid is het daarbij slechts te doen. Een eigenaardigheid van de naamlooze vennootschap is, dat die vereenigingsvorm is *ontstaan* uit den wensch met elkander bedrijfskapitaal samen te brengen voor ondernemingen, die de draagkracht van één of enkelen te boven gaan, terwijl *thans* als kenmerk verreweg het meest op den voorgrond treedt de uitsluiting van rechtstreeksche persoonlijke aansprakelijkheid.

Schrijvers meening, dat het karakter der naamlooze vennootschap als vereeniging van personen meer en meer op den achtergrond geraakt, lijkt mij juist. Merkwaardig in dit verband is de opvatting onzer rechtspraak, dat een N.V. blijft voortbestaan ook als alle aandelen in één hand zijn gekomen en er dus heelemaal geen vereeniging van personen meer is!

Schrijver leidt uit de stelling, dat de naamlooze vennootschap „is een rechtspersoon, waarvan het wezen ligt in het voor haar doel afgezonderde kapitaal” af, dat „de aandeelhouder is een soort crediteur van dien rechtspersoon”, zij het dan ook „een achteraankomend, postcurrent crediteur”.

Ik zou daartegenover willen volhouden: de aandeelhouder is *volstrekt geen crediteur*. Nemen we als voorbeeld den aandeelhouder, die zijn aandeel heeft volgestort, zoodat hij jegens de naamlooze vennootschap slechts *rechten* heeft. Een vordering voor zijn storting heeft hij echter niet, *zelfs* niet na vereffening. Zijn aandelenbezit wijst o.m. aan, *welk aandeel hem toekomt in het saldo, dat blijft na de vereffening* en aan de aandeelhouders gezamenlijk toebehoort. Daarbij doet zich de bekende rechtsvraag voor, of hetgeen er blijkt te zijn boven het bedrag der stortingen, het z.g. „excedent”, moet worden verdeeld na de op de

aandelen *gestorte* bedragen of naar de *nominale* bedragen der aandelen.¹⁾ Weliswaar kan de aandeelhouder *ten gevolge* van zijn aandeelhouderschap schuldeischer *worden*: men denke aan dividenden 'en aan de aflossingssom bij uitloting van het aandeel. Dat hij echter als aandeelhouder schuldeischer zou zijn, zij het ook een van bijzondere soort, ontken ik.

Dat men niet genoeg kan wijzen op de onjuistheid der stelling, dat de aandeelhouder schuldeischer der naamlooze vennootschap is, blijkt o.m. uit paragraaf 24 van dl. III van Kreukniet's voortreffelijk „Practisch boekhouden”, waar men leest:

„Iedere aandeelhouder krijgt voor het bedrag zijner deel- „name²⁾ een vordering op de N. V. S.”

Als noot is daarbij aangeteekend:

„Deze vordering is niet te allen tijde opvorderbaar. Geen „aandeelhouder kan, wanneer hem dit goed dunkt, de inlos- „sing van zijn aandeel vorderen. Steeds kan hij echter, door „den verkoop van zijn aandeel, zijn vordering op de N. V. S. „aan een ander overdragen.”

Men bedenke eens, hoezeer de dwaling, dat de aandeelhouder schuldeischer is, door deze alom gebruikte handleiding in de handelswereld moet worden verbreid! Merkwaardig is, dat Kreukniet den aandeelhouder eerst een vordering toekent voor zijn storting, doch hem die tevens weer ontnemt door te verklaren, dat de aandeelhouder de inlossing van zijn aandeel niet kan vorderen. Blijkbaar gevoelt hij zelf wel, dat het met die vordering niet in den haak is!

Er is, behalve de opvoering van het kapitaal in het passief, nog een andere omstandigheid, die ertoe leidt dat men wel in den aandeelhouder een schuldeischer ziet. Bij de verdeeling van het na vereffening blijvende saldo zal men in de eerste plaats den aandeelhouders, zoover dat saldo toelaat, *hun stortingen terugbetalen*. Dit wijst echter nog geenszins op een vordering. De aandeelhouder zal dan ook, na afloop van de vereffening, dus nadat alle schulden zijn voldaan, zoo noodig den liquidateur moeten aanspreken tot *rekening en verantwoording*, ten einde zijn *aandeel in het liquidatie-saldo* te ontvangen.

In de beschouwing van Mr. Schadee treft mij nog, dat Schrijver het zeggenschap en de bijzondere winstmogelijkheid, waarin aandeelhouders zich verheugen, beschouwt als „compensatie voor hunne postcurrentie”. De aandeelhouder zou dus eigenlijk zijn een bij de andere schuldeischers achtergestelde crediteur, aan wien men, om die verongelijking goed te maken, heeft gegeven het recht om te stemmen en de kans een hogere rentevergoeding te genieten dan een gewone geldschietter. Miskent Schrijver niet het ware karakter van den aandeelhouder? Het moge waar zijn, — de malaise leert het ons maar al te goed — dat de meeste aandeelhouders van hun recht tot spreken en stemmen geen ander gebruik maken dan om in geval van déconfiture het bestuur een terechtwijzing te komen geven, men houde niettemin vast aan het karakter van den aandeelhouder als *vennoot* met de hem als zoodanig toekomende rechten. Geen achtergestelde schuldeischers dus met eenige rechten om de achterstelling goed te maken, wil ik in de aandeelhouders zien, maar *vennoten*, met de rechten aan dezen eigen. Dit geldt zoowel voor de gewone als voor de preferente aandeelhouders.

Ten betooge, dat het medezeggenschap van de aandeelhouders geenszins in den „aard der zaak” ligt, vraagt Mr. Schadee:

„Is het niet opvallend, dat bij den bekenden anderen „vorm van postcurrent crediteurschap: bij de commandi- „taire vennootschap, den postcurrenten crediteur juist „wordt verboden zich in het beheer der zaken te mengen, „terwijl hier juist het allervoornaamste recht tot benoc- „ming en ontslag van het bestuur welhaast als een element

¹⁾ Ik verwijs hiervoor naar mijn Effectenbeheer, 2e druk, blz. 97 e.v.

²⁾ Aan schrijvers stelling gaat de mededeeling vooraf, dat hij aanneemt dat de aandelen volgestort zijn: „deelname” beteekent hier dus *storting*.

¹⁾ W. v. h. R. 7128, Mag. v. Handelsr. 1898, bl. 209.

„van het aandeelhouderschap op den voorgrond wordt gebracht, als een „natuurlijk recht" door aandeelhouders „wordt opgevorderd?"

Dit beroep op den commanditairen vennoot gaat m.i. niet op. Wat Mr. Schadee opvallend noemt lijkt mij dit niet als men bedenkt, dat de commanditaire vennoot — art. 19 Wetb. v. Kooph. zegt het uitdrukkelijk — *geldschiet* is, zij het ook een van bijzondere soort, en dus als zoodanig buiten het beheer staat, terwijl de aandeelhouder is *vennoot* en dus uit den aard der zaak deel heeft in het beheer. Dat de aandeelhouders in den regel lang niet „de baas" zijn in de vennootschap, geef ik Mr. Schadee gaarne toe. Eveneens dat zelfs een heel klein crediteurtje de faillietverklaring van de naamlooze vennootschap kan aanvragen, maar daarmee is, naar mij voorkomt, dat crediteurtje nog niet „meer de baas dan alle aandeelhouders bij elkaar", gelijk Schrijver meent. Immers de mogelijkheid ¹⁾ het faillissement uit te lokken beteekent nog geen invloed op het beheer. Ik kan dan ook niet met Schrijver instemmen, waar hij in het algemeen de crediteuren noemt onder de belanghebbenden bij de N.V., die bij een regeling van dezen verenigingsvorm zouden moeten worden „in gelid gesteld". De rechten van crediteuren in het algemeen behooren te zijn vastgelegd bij het verbintenissenrecht en, zoover hun vorderingen door zakelijke rechten gedekt zijn, in het zakenrecht, *onverschillig of de schuldenaar is een natuurlijk of een rechtspersoon*. Nemen we als voorbeeld den crediteur, die vaak veel invloed heeft op het beheer der N.V., nl. den bankier. Als deze een crediet heeft geopend, zoodat de vennootschap tot zeker bedrag kan disponeeren, zorgt hij wel, dat hij aan die „verplichting" tot geldverstrekking steeds een einde kan maken door middel van de onvolprezen clause „te allen tijde opzegbaar". Al zou het onbehoorlijk zijn zonder zeer grondige reden tot opzegging over te gaan en aldus den cliënt in groote ongelegenheid te brengen, toch kan de bankier b.v. door het stellen van voorwaarden aan de besteding van het crediet, groote pressie uitoefenen. Maar geldt dit niet evenzeer ten opzichte van den *natuurlijken* persoon? In de verhouding tusschen bankier en N.V. is m.i. niets wat in het vennootschapsrecht thuis behoort.

Gekomen tot de bespreking van de obligatiehouders, verwijst Schrijver ten aanzien van hun organisatie naar het artikel van Mr. J. Gilissen in Nr. 358 („Verplichte Trustactes"), waarin wordt bepleit de opneming in het (nieuwe) vennootschapsrecht van een artikel omtrent de *verplichte* aanstelling van een aan zekere eischen voldoende trustee bij obligatie-uitgiften. De noodzakelijkheid van dien „trusteedwang" wordt gegrond op twee volgens Mr. Gilissen zeer duidelijk sprekende feiten: 1. In zeker faillissement is, naar hij op goeden grond onderstelt, een groot aantal obligaties niet ter verificatie ingediend; 2. Nadat vele obligatiehouders hun instemming hadden betuigd met een door de vergadering van aandeelhouders goedgekeurd reorganisatieplan, werd zekere N.V. kort daarop failliet verklaard en wel „ten verzoeken van één onwilligen obligatiehouder, bezitter van één luttel couponnetje".

Hoewel ik geenszins blind ben voor de voordeelen, die de organisatie van obligatiehouders en de aanstelling van een trustee bieden, ontgaat mij de kracht van Schrijvers voorbeelden.

Wat het eerste voorbeeld betreft: zouden de obligatiehouders, wien de oproeping van den curator blijkbaar is ontgaan, wèl hebben gezien de advertentie van den trustee? Deze kan ingevolge de trustacte veelal verstaan met een of twee oproepingen tot de vergadering in „een in Nederland veel gelezen dagblad". ²⁾

¹⁾ Gaat het, gelijk Schr. onderstelt, om een zeer kleine schuld, zoo is die mogelijkheid niet van praktisch belang, daar de N.V. de schuld zal voldoen om faillissement te voorkomen.

²⁾ De somtijds bovendien voorgeschreven oproeping in een blad, verschijnende in de gemeente waar de maat-

Ik geloof niet, dat er reden is voor de onderstelling, dat in 't algemeen de faillissementscurator zich minder moeite zal geven de obligatiehouders te bereiken dan de trustee.

Wat Schrijvers tweede voorbeeld aangaat: ook al is er een trustee aangesteld, heeft de houder van een verschenen coupon het recht betaling te vorderen. ¹⁾ Immers de trustee treedt voor de obligatiehouders op, slechts als het gaat om rechten of belangen *aan allen gemeen*. Dit geval zou zich bij couponbetaling kunnen voordoen, als de maatschappij de betaling weigert op grond, dat zij ingevolge de trustacte of krachtens een nadere overeenkomst bevoegd is de rentebetaling uit te stellen of dat renteverlaging is overeengekomen. Zoover was het echter in het betreffende geval nog niet gekomen: het reorganisatieplan was den obligatiehouders nog slechts *bekend gemaakt*. Zorgt een maatschappij niet, dat het reorganisatieplan is aangenomen vóór den verschijndag der coupons, dan kan ook een trustee het gevaar voor faillissementsaanvraag niet afweren, tenzij de bevoegdheid tot die aanvraag den individueelen obligatiehouder mocht zijn ontnomen.

Het groote voordeel van de organisatie van obligatiehouders met benoeming van een trustee zie ik hierin, dat een reorganisatie — houdende b.v. rentevermindering — tot stand komt door aanneming van het daartoe strekkende voorstel door de meerderheid der vergadering, ²⁾ terwijl daarvoor anders de instemming van *alle* obligatiehouders noodig is. De verkrijging van de toestemming van alle (ongeorganiseerde) obligatiehouders is practisch *vrijwel onmogelijk*, onderhandelingen met den trustee en een beslissing van de door deze opgeroepen vergadering bij meerderheid van stemmen is *steeds mogelijk*. Dit voordeel komt de naamlooze vennootschap ten goede. Voor de obligatiehouders levert de organisatie slechts eenig gemak op ingeval zij tegen de vennootschap willen optreden, ³⁾ waartegenover echter staat, dat zij hun vrijheid grootendeels prijsgeven. Immers besluit de meerderheid ter vergadering b.v. om de renteschuld over eenige jaren kwijt te schelden, zoo is de minderheid en zijn ook de afwezigen daaraan gebonden.

Waar nu het voordeel hoofdzakelijk is aan de zijde van de vennootschap en deze bij de uitgifte van de obligaties zelf voor de organisatie kan zorg dragen, zie ik de noodzakelijkheid van een dwingend voorschrift, gelijk Mr. Gilissen wenscht, niet in. Wel acht ik wettelijke regeling van de organisatie van obligatiehouders en de rechten en verplichtingen van den trustee noodig ten einde misbruiken te weren, ⁴⁾ maar dit is iets anders dan de *verplichting* tot organisatie van de obligatiehouders en tot aanstelling van een trustee.

Nog een opmerking moet mij van het hart naar aanleiding van hetgeen Mr. Schadee schrijft omtrent de verhouding tusschen gewone en preferente aandelen:

„Bij liquidatie gaan preferente aandeelhouders vóór aan „de gewone (althans als de statuten in dit opzicht behoorlijk zijn geredigeerd; er zijn wel statuten, bij welke de „preferentie in dit opzicht, niet behoorlijk is geformuleerd)."

Schrijver beschouwt blijkbaar de preferentie op schappij is gevestigd, is voor de achterblijvers, die wel steeds buiten de gemeente zullen wonen, van weinig of geen belang.

¹⁾ Verg. Rb. Amsterdam 14 Juni 1909 W. v. h. R., W. P. N. R. 2116.

²⁾ Ik onderstel, dat de trustee ingevolge de acte niet bevoegd is in deze zoo gewichtige aangelegenheid, buiten de vergadering van obligatiehouders om een beslissing te nemen.

³⁾ Ingeval tot zekerheid van de obligatiehouders hypotheek is verleend, doet de behoefte aan een trustee zich zeer sterk gelden. Ik schreef hierover t.a.p., bl. 352/363 en 383/384.

⁴⁾ Men denke bijv. aan de mogelijkheid van samenspanning tusschen een aantal obligatiehouders en de naamlooze vennootschap.

het liquidatie-saldo als vanzelf sprekend en acht de statuten, als zij daaromtrent geen bepalingen inhouden, niet behoorlijk geredigeerd.

Het komt mij echter voor, dat men uit het feit, dat aandeelen bevoorrecht zijn ten aanzien van de *winstverdeling*, geenszins mag afleiden dat dit ook geldt ten opzichte van het *liquidatie-saldo*. Integendeel, deze preferentie kan alleen op een uitdrukkelijke bepaling in de statuten berusten. Ik meen dan ook dat het voorrecht, aan preferente aandeelen verbonden, kan betreffen of de winstverdeling alleen, of de verdeling van het saldo alleen, of beide. De preferentie bij de winstverdeling kan op tal van verschillende wijzen geregeld zijn, doch het zou mij te ver voeren daarop thans in te gaan. ¹⁾ Mr. O. B. W. DE KAT.

Den Haag, Maart 1923.

EEN ANOMALIE IN HET NEDERLANDSCHE MUNTWEZEN.

De wet van 27 November 1919 (Staatsblad No. 786) heeft het zilveragehalte van het z.g. teekengeld — halven gulden, gulden, rijksdaalder — teruggebracht van 945 op 720. Ten aanzien van den aard der verandering merkte Minister de Vries *) in de Memorie van Toelichting op:

„dat het hier een maatregel geldt van technischen aard, welke in den grondslag van ons muntstelsel, dat in het wezen der zaak op den gouden standaard berust, geenerlei wijziging brengt. De waarborgen voor de instandhouding van die grondslagen blijven onverzwakt gehandhaafd. Zij zijn gelegen in de bepaling van artikel 4 der Muntwet 1901 en in de goudpolitiek van de Nederlandsche en de Java'sche Bank.”

En ook — had de Minister er kunnen bijvoegen, zoo hij in een ironisch accent de *realiteit* met betrekking tot dit onderwerp had willen treffen — in het K. B. van 31 Juli 1914 (Staatsblad No. 333) houdende verbod van den uitvoer van gouden munt en goudmuntmateriaal, waardoor op 1 November 1919, den datum van het wetsontwerp, een dollarkoers van 2,64½, d.i. een goudagio van ruim 6,2 pCt. mogelijk was! Dit in parenthesi.

Gelijk bekend is, had de Regeering aanvankelijk voorgesteld de teekmunt te brengen op 800. In de Memorie van Toelichting **) kan men ter zake het volgende lezen:

„Daar niet vooruit is te zeggen, tot welke hoogte de zilverprijs zal stijgen, verdient zekerheidshalve een eenigzins belangrijke gehalteeverlaging aanbeveling. In overeenstemming met het advies van 's Rijks muntmeester wordt voorgesteld, het gehalte der nieuw aan te munten zilveren specie op 0,800 te bepalen. Ook de ruimte op het gehalte is verhoogd, van 0,0015 tot 0,003.”

Blijkens het Verslag wilden „enkele” leden den zilveren rijksdaalder doen verdwijnen en voor het gehalte nog een stap verder gaan, nl. tot 640, het gehalte onzer zilveren pasmunt:

„De teekmunt” — merkten zij op — „is in de praktijk niets dan pasmunt en daarom kan het gehalte zoo gemakkelijk worden verlaagd.”

De leden, hier aan het woord, ontvingen voor dit laatste steun van „andere” leden, die overigens van de bepleite afschaffing van den rijksdaalder niet wilden weten. Bij Nota kwam de Regeering een eind aan het verlangen van die „enkelen” en „anderen” tegevoet:

„Eene andere vraag, die ook blijkens het Verslag ter sprake kwam, is deze, of het met het oog op den voortgang

¹⁾ Ik behandelde dit onderwerp t.a.p., bl. 335/338.

^{*)} De toelichting was ook geteekend door Minister Ruys de Beerenbrouck, als fungerend Minister van Koloniën, vermits ook begrijpelijkerwijs Indië betrokken was bij de gehalteevermindering van den gulden.

^{**)} Men vindt de schriftelijke gedachtenwisseling met de Tweede Kamer in Bijlagen 1919/20 onder No. 277 en de mondelinge beraadslaging in de Handelingen 1919/20 blz. 476—479. Voor de Eerste Kamer verwijs ik naar de Handelingen van hetzelfde jaar, blz. 153—156.

van de stijging van den zilverprijs ¹⁾ geen aanbeveling verdient, met de verlaging van het gehalte der teekmunt een stap verder te gaan. De ondergeteekenden meenen, dat onder de thans bestaande omstandigheden deze vraag bevestigend moet worden beantwoord. Blijkens de hierbijgaande Nota van Wijzigingen wordt nader voorgesteld, het zilveragehalte van de teekmunt te verlagen tot 720, welk gehalte overeenkomt met dat van de Indische zilveren pasmunt (zie art. 6 van de Indische Muntwet 1912). Nog verder te gaan en het zilveragehalte te bepalen op 640, zou met het oog op de technische eischen, aan de munten te stellen, geen aanbeveling verdienen.”

Z66 is dus het gehalte van 720 in de wet en daarmee in den gulden gekomen.

Bij de openbare beraadslaging in de Tweede Kamer op 25 November d.a.v. brak de heer J. F. Heemskerk nog een lans voor het gehalte van 640. Hij becijferde, dat, zoo de Regeering de hand legde op 200 miljoen aan zilver, het voordeel bij vermunting zou zijn bij een gehalte van 800: 36¼ miljoen, van 720: 62½ miljoen en van 640: 95½ miljoen. Inderdaad voor een Minister van Financiën wel een sterke verleiding. De heer De Vries hield zich echter aan de technische bezwaren, die hierin bleken te bestaan, dat zilveren munt tot zóó laag gehalte spoedig in het gebruik onooglijk werd.

Bij deze gelegenheid bleek weer eens, aan welke gevaren een fonds blootgesteld is, waarover het Rijk te zeggen heeft. Want de heer Heemskerk wilde zóó maar, gezien den nood van de schatkist (en wanneer is die nood er niet?) overgaan tot de liquidatie van de beide Muntfondsen. Deze fondsen waren ingesteld bij de wetten van 31 October 1912 (Staatsblad No. 324 en 325) tot wijziging en aanvulling van de Muntwet 1901 resp. houdende nadere regeling van het Nederlandsch-Indische muntwezen, vgl. art. 3bis resp. art. 4. ²⁾ Hierbij was uitgegaan van de inderdaad zeer gezonde gedachte, dat de winst, op aanmuntingen verkregen, zou worden besteed tot aankoop van Werkelijke Schuld. Het aldus verkregen bedrag zou, met de gekweekte renten, moeten dienen om verliezen te dekken, die door latere ontmunting of vermunting zouden ontstaan. Aldus zou geen Regeering in staat zijn de schatkist ten koste van het Nederlandsche of Indische geldwezen te vullen, maar ook, zoo de toestand van het geldwezen opruiming van zilveren munt wenschelijk maakte, niet door overwegingen van daarop te lijden verliezen, worden afgehouden van zoodanigen in het algemeen belang nuttig geoordeelden maatregel. En nu wilde zoowaar de heer Heemskerk, nog wel incidenteel, deze nuttige instelling opdoeken, op grond, dat de fondsen geweldig zouden aangroeien, het gevaar voor nadeel bij ontmunting voortdurend verminderde en in den tegenwoordigen tijd van nood niet een dergelijk bedrag voor denkbeeldige verliezen mocht worden gereserveerd. Hier bleek toch wel, dat deze afgevaardigde wel wat heel impressionabel was met opzicht tot het oploopen van den zilverprijs. Hij zag dit blijkbaar niet als een episode zonder eenigen waarborg van vastheid, zoodat aan dezen toch stellig tijdelijken toestand fondsen met een duurzame bestemming ter wille van een schatkist-in-nood mochten worden opgeofferd. Minister de Vries toonde hier het belang te begrijpen, dat roekeloos in de waagschaal werd gesteld. Hij wees op de mogelijkheid, dat in de toekomst zooveel zilver tot ontmunting zou worden aangeboden, dat op de fondsen een beroep zou moeten worden gedaan:

„Alleen als men zeker is, dat dit moment niet zou komen, zou kunnen worden besloten tot liquidatie.”

¹⁾ Op 1 Nov., den datum der Kon. Boodschap, noteerde het zilver in Londen 65½, op 22 Nov., den datum der Nota naar aanleiding van het Verslag echter 74.

²⁾ Even wil ik hier wijzen op de handige „Verzameling van wetten, besluiten en regelingen, betreffende ons Munt- en Bankwezen”, van inleidende aantekeningen voorzien door Mr. S. J. Binnerts, bij J. H. de Bussy, 1921. Ook Ned.-Indië, Suriname en Curaçao vinden in deze verzameling haar plaats.

Niettemin zou de Minister de zaak onder de oogen zien. Daarbij is het gelukkig gebleven.

Met ongekeenden spoed kwam het ontwerp in de Eerste Kamer in behandeling, reeds den dag na de aanneming door de Tweede! Het ging zóó snel, dat het Eindverslag in de Handelingen een plaats heeft gekregen *achter* de debatten! De Minister betuigde zijn „respect voor de onovertrefbaar snelle wijze, waarop de Eerste Kamer dit wetsontwerp heeft willen behandelen”. Hier was het de heer Van Wassenaer van Catwijk, die den Minister een lokaas van 50 miljoen voorhield, bereikbaar zoo het zilver door nikkel werd vervangen. Hij kreeg den steun van den hoogleeraar Van Embden, die eveneens voor nikkelen guldens en rijksdaalders gevoelde, „omdat het op de grondstof niet aankomt en het een weeldeuitgaaf is.” Minister de Vries toonde zich van dit denkbeeld afkeerig en antwoordde meer krachtig dan hoofs:

„Ik hoop dat, wat wij ook doen, wij altijd bewaard zouden blijven voor den naam van valsche munters, en daarop zouden wij wel eenigszins gaan gelijken, wanneer wij guldens en rijksdaalders maakten van nikkel.”

Dat deze woorden meer van een gevoelsuiting hebben dan van een bewijsvoering, ligt voor de hand. Het ontwerp werd daarna aangenomen en stond den volgende dag in het Staatsblad.

Hiermede heb ik in hoofdzaak de geschiedenis van de laatste wijziging onzer muntwetgeving weergegeven. Thans kom ik aan de anomalie. Merkwaardig mag het heeten, dat destijds niemand daarvoor oog heeft gehad — de groote spoed zal wel schuld hebben, althans voor een deel —, en dat ook aan onze specialiteit, den Nestor der economen G. M. Boissevain, die in dit Weekblad, nummer van 19 Nov. 1919, schreef over „Het wetsontwerp ter wijziging der Muntwet”, de tegenstrijdigheid, waarin men met deze regeling verviel, is ontgaan. Min of meer toevallig is thans mijn oog erop gevallen. Wat is de zaak?

Pasmunt is van lager orde in een geldstelsel dan z.g. teekmunt. Zij heeft met de laatste gemeen, dat vrije aanmuntung uitgesloten is. Doch terwijl teekmunt met standaardmunt, welks aanmaak wél vrij is, de eigenschap deelt van te zijn wettig betaalmiddel tot elk bedrag, is ten aanzien van pasmunt het bedrag, dat een crediteur moet aannemen, beperkt: te onzent tot f 10 voor zilver, f 1 voor nikkel en f 0,25 voor brons. Deze regeling is de formeele sanctie van de juiste gedachte dat pasmunt een bijkomstige rol in het ruil- en betalingsverkeer heeft te vervullen. En tot de wet van 27 Nov. 1919 kwam dezelfde gedachte tot uiting in de regeling van gehalte in verband met gewicht. Immers, terwijl het gehalte van den gulden ¹⁾ 945 bedroeg, was en is dat van het kwartje en het dubbeltje in Nederland 640. In verband met het gewicht van 10 gram, bevatte de gulden dus 9,45 fijn zilver. Het kwartje weegt 3,575 gram, zoodat vier kwartjes 9,152 gram fijn zilver bevatten. En het gewicht van het dubbeltje, zijnde 1,4 gram, brengt mede, dat tien dubbeltjes nog iets minder, nl. 8,96 gram fijn zilver inhouden.

Nu is het vreemde van het geval, dat bij de verzwakking van den gulden blijkbaar alleen gedacht is aan het *gehalte* van de pasmunt en niet aan het *gewicht*. Koos niet Minister de Vries (al ontgaat mij het verband) 720 voor den nieuwen gulden onder verwijzing naar het *gehalte* van de Indische zilveren pasmunt? Doordien nu niet op het gewicht is acht gegeven, is, *zonder dat dit is beoogd*, in 1919 de zilververhouding tusschen gulden en zilveren pasmunt omgekeerd. Bevatte vóór dien de gulden 0,298 gram zilver meer dan vier Nederlandsche en 0,2916 meer dan vier Indische kwartjes, alsook 0,49 gram zilver meer dan tien Nederlandsche en 0,45 gram zilver meer dan tien Indische dubbeltjes, thans is het andersom: de zilveren pasmunt, hoewel de mindere in de monetaire hiër-

¹⁾ Waar ik van gulden spreek, bedoel ik ook den halven gulden en den rijksdaalder, voor zoover het zinsverband dit meebrengt.

archie, houdt meer zilver per gulden in dan de gulden zelf. Met het niet-gewilde, maar vaststaande gevolg, dat het oogenblik, waarop versmelting en verkoop voordeel geeft, het eerst aanbreekt voor de kwartjes, daarna voor de dubbeltjes, en eerst in de laatste plaats voor de guldens! Ik heb berekend, dat bij een wisselkoers op Londen van f 11,89 en een, zilvernotering van 84½ per ons troy shillinggehalte (^{222/240}), waarbij zoodanig ons komt te staan op f 4,16^{9/16} en een ons fijn op f 4,50, een gram fijn zilver f 0,1447 waard zou zijn, hetgeen voor den gulden een zilverwaarde beteekent van f 1.0418, zeg ruim 104 cents. Vier (Ned.) kwartjes zijn dan echter reeds lang het „smeltpunt” voorbij, vermits daarvan de zilverwaarde in bovengenoemde onderstelling zou zijn bijna 131½ cent, en ook tien dubbeltjes wijzen met ruim 126½ cent een belangrijk hogere zilverwaarde aan dan de gulden. Aan dit voorbeeld kan men zien, hoe in 1919 het onderling verband van teeken- en pasmunt uit het oog is verloren.

Al bestaat er bij den huidige zilverprijs van 31^{11/16} geen reden tot direct alarm, toch dient de wetgever deze dwaze onregelmatigheid, zoowel voor Nederland als voor Ned.-Indië te regulariseeren, en ter wille van het uit onbedachtzaamheid verbroken logisch verband tusschen teeken- en pasmunt en wegens de blijkens alle ervaring volkomen onberekenbaarheid van den loop der zilvernotering. Uit het tragi-comische (on)geval, dat den wetgever bij het uitzonderingsgewijs betrachten van buitengewonen spoed hier is overkomen, kan deze leering worden geput, dat incidenteele wijziging van één enkel punt uit een regeling betreffende een zóó samenhangende materie als het munt- en geldwezen is, een uiterst riskant bedrijf moet heeten, vooral wanneer de wetgever zich daarbij niet de moeite geeft het geheel te overzien.

Groningen, Maart 1923.

H. W. C. BORDEWIJK.

DE DUITSCHE STOOMTREILERS TE IJMUIDEN.

I.

Een medewerker schrijft:

De komst van de Duitse treilers in IJmuiden ¹⁾ nu reeds gedurende bijna twee jaar, heeft een steeds ingewikkelder probleem doen ontstaan, omdat zich ook hier te lande daarbij tegenstrijdige belangen zijn gaan vormen. De oplossing wordt daardoor moeilijker; thans staan niet meer eenvoudig het Nederlandsche en het buitenlandsche belang tegenover elkaar, maar er zijn in beide landen tegenstrijdige belangen, die onderling deels evenwijdig loopen, deels weer verschillen.

Zooals men zich zal herinneren, is de geschiedenis deze: nadat in Maart en April 1921 sporadisch enkele Duitse treilers in IJmuiden waren binnengelopen, is hun aantal daarop plotseling snel gestegen.

¹⁾ Bezoek Duitse stoomtreilers aan IJmuiden.

	1921			1922		
	Aantal reizen	Vangst	Opbrengst	Aantal reizen	Vangst	Opbrengst
		KG.	Gld.		KG.	Gld.
Jan.	—	—	—	6	43.000	13.900
Febr.	—	—	—	79	1.250.200	211.200
Maart	4	3.000	700	106	1.504.800	224.500
April	11	8.000	1.800	76	940.000	172.100
Mei	91	2.399.000	269.700	106	909.100	186.500
Juni	98	1.001.000	309.900	117	822.700	252.800
Juli	114	1.582.000	281.200	79	1.051.400	148.000
Aug.	89	1.195.000	266.900	66	824.500	110.600
Sept.	68	1.014.000	196.000	45	651.100	118.300
Oct.	70	1.109.000	161.500	120	1.365.500	246.400
Nov.	43	388.000	103.300	158	1.336.600	357.800
Dec.	19	157.000	40.600	124	1.022.600	283.900
Totaal	607	8.856.000	631.600	1.082	11.721.500	2.326.000

De meer onmiddellijke aanleiding daartoe was, dat, toen ongeveer half April, door de staking van de mijnwerkers in Engeland, het kolengebrek de meeste treilers aldaar noodzaakte het bedrijf te staken en de vischprijzen dientengevolge aanzienlijk stegen, de reeders in IJmuiden, die met groote moeilijkheden in hun bedrijf te kampen hadden, hun schepen ginds deden markten.

Daardoor geraakten echter de vischhandelaren hier, die zich nu plotseling het grootste deel van hun waar zagen ontvallen, in de klem. Aan hun moeilijkheden werd daarop tegemoet gekomen door de Deutsche reederijen, die het op haar beurt voordeelig vonden van de hooge prijzen in IJmuiden te profiteeren en hare treilers dan ook daarheen zonden; tegen hun komst in Engeland werd nog bezwaar gemaakt.

Na afloop van de kolenstaking in Juli was vanzelf de prikkel voor de Nederlandsche schepen om op Engeland, en daardoor weer voor de Deutsche om op Nederland te varen, veel geringer geworden. Het bezoek van deze laatste daalt dan ook aanmerkelijk, maar wordt toch nog tot November geregeld voortgezet.

Het markten te IJmuiden, gepaard aan een toenemenden uitvoer, schaadde echter verschillende Deutsche belangen, zooals nader zal blijken, en de Deutsche regeering zag zich ten slotte dan ook genoopt den 16en November 1921 niet alleen de grenzen voor den uitvoer van alle visch te sluiten, maar daarenboven den treilers te verbieden in vreemde havens te markten; zij was daartoe vrijwel bij machte, omdat de vloot destijds in hoofdzaak nog met Deutsche kolen werd verzorgd.¹⁾ In de eerstvolgende maanden kwamen dan ook slechts weinig schepen meer in IJmuiden.

Het gevolg hiervan was, dat de Deutsche vischhandel zich voor de taak gesteld zag en voor de hoeveelheid visch, die anders te IJmuiden werd geland, en voor die, welke tevoren over de grens ging, in het binnenland afzet te vinden, te zamen ongeveer 2 à 3 miljoen KG. 's maands.

Het ligt voor de hand, dat dit zoo plotseling niet mogelijk was, ondanks de krachtige propaganda voor het vischverbruik gevoerd, en het gevolg was, dat de prijzen sterk daalden en krachtige aandrang werd uitgeoefend om de grenzen weder open te stellen.

Daarbij kwam, dat de kolenvoorziening in de eerste weken van het jaar 1922 volkomen onvoldoende werd, zoodat het grootste deel der stoomtreilers werkeloos moest blijven liggen. In verschillende havens kon n.l. slechts 10 pCt. van de benodigde hoeveelheid kolen worden geleverd.²⁾ Het ontbrekende moest met Engelsche kolen worden aangevuld, maar het bedrijf kon deze zooveel duurere kolen alleen bij een veel hogere opbrengst betalen, en deze was alleen te verkrijgen door de visch in het buitenland te verkoopen. Later zijn de Deutsche kolen meermalen even duur geworden als de Engelsche, zoodat voor de met deze kolen gebunkerde treilers in die tijden hetzelfde gold.

Met ingang van 1 Maart 1922 besloot daarop de Deutsche regeering, om aan de schepen, die met Deutsche kolen verzorgd werden, te vergunnen in buitenlandsche havens te markten.

Niet zoo dadelijk laat zich de tegelijkertijd genomen maatregel, om den vischhandel te vergunnen den uitvoer van zeevisch weder te hervatten, verklaren. Noch het belang van de reeders, noch dat van den consument, maakte dezen maatregel noodig; integendeel deze schijnt zelfs met dat van den laatsten in strijd.

Echter moest ook nog met andere belangen rekening worden gehouden, want behalve de reeders, die de vrijheid wenschen hun visch daar aan te voeren, waar zij het meest opbrengt, zijn er nog de groothan-

¹⁾ Ten aanzien van de schepen, die Engelsche kolen bunkerden, had de regeering geen bevoegdheid, ze te noodzaken in Duitschland te markten; die bleven dus vanzelf vrij.

²⁾ Over het geheele jaar 1922 is 40 pCt. van de behoefte geleverd, in het jaar 1921 58 pCt.

del, de vele nevenbedrijven van reederij en handel, zoomede de havenexploitanten (Staat, gemeente), spoorwegen, enz., wier belang juist zoo groot mogelijken vischaanvoer in eigen havens vordert, en als derde belangengroep, de kleinhandel en de consumenten in het binnenland, die, wat de aanvoer betreft, hetzelfde belang heeft als de tweede, maar, in afwijking met deze, door uitvoer van de visch geschaad wordt. Deze groepen hebben dus deels tegenstrijdige en deels uiteenlopende belangen, en wordt nu b.v. een al te druk gebruik gemaakt van de vrije vaart op het buitenland, dan wordt aan de belangen van de beide laatste groepen te veel nadeel toegebracht; de eigen havens zullen dikwijls leeg zijn en ook ontstaat er groote werkloosheid. Door nu den uitvoer vrij te laten, trachtte men de nadeelen, die zoodoende uit de vrije vaart voortkwamen, zoo goed mogelijk te neutraliseeren; de handel kan dan veel hogere prijzen besteden voor de vischsoorten, die in het buitenland gewild zijn, waardoor de prikkel grooter wordt om in de eigen havens te markten, terwijl in zoover de consument er nog voordeel van kan hebben, als de overige vischsoorten tegen lage prijzen voor het binnenland beschikbaar komen. Feitelijk beschouwt men dan ook de openstelling van de grenzen als het onvermijdelijk supplement van de vrije vaart op het buitenland.

Na Juni 1922 is het bezoek der Deutsche treilers aan IJmuiden sterk gedaald en wel van 117 schepen in Juni tot 45 in September. Behalve aan de gewone inkrimping van de vloot wegens de voorjaars schoonmaak omstreeks Juli, moet hier als oorzaak vooral gedacht worden aan de omvangrijke en zeer loonende treilvaart op haring, die nadien werd uitgeoefend.

Het onvermijdelijke gevolg van de drukke haringtreilvaart was echter, dat voor de verzorging van den binnenlandschen consument veel minder zeevisch beschikbaar was.

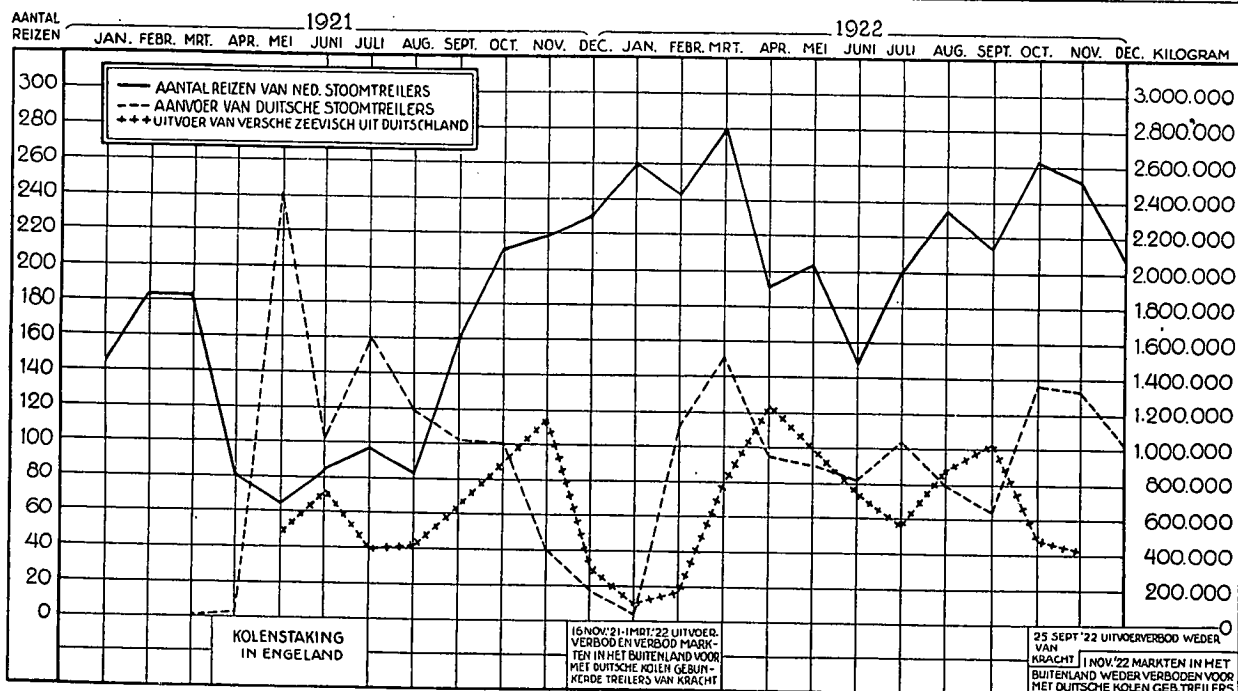
Den 25en September j.l. werd daarop weder een uitvoerverbod van kracht.

Tegelijkertijd zou de voorziening der Deutsche treilers met kolen aanzienlijk worden verbeterd om de vaart op het buitenland overbodig te maken. Al spoedig is de voorziening blijkbaar tekort geschoten. Immers men ziet de vaart op IJmuiden weder belangrijk stijgen en wel van 45 schepen in September tot 120 in October en zelfs tot 158 in November en wel ondanks dat met ingang van die maand de vergunning, 1 Maart j.l. aan de schepen, die Deutsche kolen hadden gebunkerd, verleend om op het buitenland te varen, was ingetrokken; het aantal Deutsche schepen in IJmuiden daalde eerst in December daarop, en wel tot 124.

Welken invloed heeft nu de aanvoer van de Deutsche treilers op ons bedrijf gehad en hoe is de toestand thans ten onzent?

Het ligt voor de hand, dat het drukke bezoek dezer schepen met hun aanzienlijken aanvoer op het bedrijf der Nederlandsche reederijen een nadeeligen invloed moet gehad hebben.

Dit laatste heeft in de jaren 1919 en 1920 zeer groote moeilijkheden ondervonden, ten gevolge van de daling der valuta's, den aanvankelijken weerzin tegen het vischgebruik hier te lande na den oorlog, enz., waardoor het bedrijf onmogelijk meer loonend kon worden uitgeoefend en een groot deel der vloot moest worden opgelegd; de toestand begon echter in 1921 te verbeteren, vooral toen de vorenvermelde kolenstaking in Engeland uitbrak. Toen echter na afloop daarvan de Deutsche schepen wel in aantal verminderden, maar toch tot half November 1921, nog in vrij groot aantal bleven komen, veranderde de toestand; deze is daarop zeer wisselend geweest, niet alleen als gevolg van de meer of minder drukke vaart van de Deutsche schepen op IJmuiden, maar, zooals nader zal blijken, ook in verband met het openstellen van de Deutsche grens voor den uitvoer van versche zeevisch, waardoor onze handel niet alleen in ons binnenland, maar ook in

België, Frankrijk en Zwitserland met de goedkoopere Duitse visch moest concurreeren.

Naar de meening van den vischhandel zijn de moeilijkheden, die deze van dit openstellen der Duitse grenzen heeft ondervonden, veel ernstiger, dan die, welke van den rechtstreekschen aanvoer door de Duitse treilers in IJmuiden het gevolg zijn.

Immers door vrijlating van den Duitse uitvoer wordt den vischhandel concurrentie aangedaan met een goedkoop artikel, waardoor afzetgebied verloren gaat.

In het andere geval, nl. dat van rechtstreekschen Duitse aanvoer in IJmuiden, wordt de markt in den aanvang alleen overvoerd, en daardoor krijgt de handel geregeld de beschikking over een goedkoop artikel, waardoor gelegenheid ontstaat nieuwe wegen voor den afzet te zoeken. De handel blijft dit zelf distribueeren, en hem wordt dus geen concurrentie aangedaan, al zal de reederij den invloed daarvan gevoelen, door de lagere prijzen, die geboden worden, evenals zij — en vermoedelijk in nog veel sterker mate — bij openstelling der Duitse grenzen de gevolgen van de concurrentie, die de Duitse visch in binnen- en buitenland aan den Nederlandschen vischhandel aandoet, zal ondervinden.

Bij beschouwing van bovenstaande grafiek valt nu op te merken, dat verschillende factoren op het Nederlandsch verkeer hun invloed doen gelden. De invloeden van een toenemend of dalend Duitsch verkeer komen echter niet steeds en ook niet steeds dadelijk of in evenredige mate tot uiting in het Nederlandsch verkeer. Zoo kan vermindering van dit verkeer gevolg zijn van een ongunstigen markttoestand in IJmuiden, maar ook van een meer gunstigen in Engeland en in dat geval in plaats van gevolg, zelfs oorzaak van de komst van meer Duitse treilers zijn geweest. De invloed van dergelijke factoren is uiteraard niet steeds ten volle na te gaan, waardoor een zuivere vergelijking bemoeilijkt wordt; in het bijzonder voorts is het voor de maanden Maart-October 1921 bezwaarlijk uit den loop der curven eenige conclusies te trekken, daar hierin de Engelsche kolenstaking valt, toen de Nederlandsche treilers voor een groot deel van het jaar in Engeland marktten, en ook daarna een overgangstoestand heeft bestaan, waarin van een zuivere onderscheiding der gevolgen van de Duitse aan- en uitvoeren geen sprake kan zijn.

Intusschen schijnt in sommige maanden de grootere invloed van de openstelling der Duitse grenzen voor den zeevishuitvoer boven dien van de Duitse aanvoeren te IJmuiden toch wel merkbaar; zoo b.v. in Maart 1922, toen de Duitse aanvoer zeer groot was,

maar de Duitse uitvoer, hoewel stijgende, nog betrekkelijk matig, zoodat het Nederlandsche verkeer dan ook nog steeg; in April daarentegen, hoewel de Duitse aanvoer belangrijk daalde, maar de Duitse uitvoer nog niet eens ten volle in dezelfde mate toenam, daalde het Nederlandsche verkeer aanzienlijk. In September d.a.v., toen de Duitse uitvoer weder tot een aanmerkelijke hoogte was gestegen, daalt, ondanks de voortgaande belangrijke vermindering van den Duitse aanvoer, toch het Nederlandsche verkeer. Nog sterker, maar in omgekeerde richting, zien we, na de sluiting van de Duitse grenzen voor den uitvoer op 25 Sept. j.l., dezen uitvoer in October zeer belangrijk dalen en ondanks dat de Duitse aanvoer in die maand nog aanmerkelijk steeg, sterker dan de uitvoer daalde, toch het Nederlandsche verkeer toenemen. De volgende maanden geven merkwaardigerwijze zoowel daling in het Nederlandsche verkeer als in den Duitse aanvoer, terwijl de Duitse grenzen gesloten bleven. Hier hebben echter voornamelijk de slechte vangsten, waardoor lange en dus minder reizen werden gemaakt, hun invloed doen gelden en, wat December betreft, bovendien ook het ruwe weer en de drukke vaart op Engeland. In het laatste kwartaal nam nl. vrijwel hetzelfde aantal treilers in IJmuiden aan het bedrijf deel.

Intusschen hebben de stoomtreilerrederijen in IJmuiden zeer moeilijke tijden doorgemaakt en wat den toestand vooral ernstig maakte was, dat door de geringe opbrengst van het bedrijf, gepaard aan gebrek aan voldoende bedrijfskapitaal, de directe exploitatiekosten dikwijls niet meer betaald konden worden, zoodat, toen het crediet bij de leveranciers uitgeput was, de schepen stilgelegd moesten worden. Verschillende rederijen hebben het daardoor in den loop der beide jaren moeten opgeven; sommige faillieerden, andere liquideerden of gingen over aan de bank, die haar financierde.

Wel zouden sommige ook zonder de Duitse concurrentie in déconfiture zijn geraakt. Voor een deel waren het nl. crisisondernemingen, en er zijn b.v. gedurende de „hoogconjunctuur” tijdens en korten tijd na de oorlogsjaren, bedragen van f 150.000 à f 160.000 besteed voor schepen, die thans bij verkoop f 17.000 hebben opgebracht. Ook andere reeds bestaande bonafide rederijen, die hun vloot met nieuwe of aangekochte schepen hadden uitgebreid, moesten zeer hoge prijzen betalen, die evenmin loonnende exploitatie toelaten; daardoor werden deze rederijen, ondanks hoge winsten in de crisisjaren gemaakt, financieel zeer verzwakt. De moeilijkheden voor al dergelijke rederijen zijn dus allicht verhaast door de Duitse

concurrentie, maar zouden zonder deze toch gekomen zijn.

De toestand is thans zoo, dat een zeker deel van het bedrijf geen groot weerstandsvermogen meer over heeft, zoodat te vreezen staat, dat, mochten wederom ongunstige jaren als thans zijn doorgemaakt, spoedig terugkeeren, dit niet meer in staat zal zijn deze door te maken.

Wat den toestand er precair maakt is, dat het gevaar bestaat, dat het dan over het algemeen niet met een meer of minder groot kapitaalverlies zal afloopen, maar dat de vloot wellicht voor een groot deel in verval zal geraken. De verliezen, die financiële instellingen en particulieren sedert 1919, als gevolg van de malaise in het treilbedrijf hebben geleden, zijn reeds aanzienlijk; mochten zij nog groter worden, dan ligt het voor de hand, dat, wanneer de toestand weer zooveel verbeteren mocht, dat de bedrijfskosten gedeekt kunnen worden, de kans op beschikbaarstelling van nieuw kapitaal voor het weder in de vaart brengen van de oude schepen, of voor aanschaffing van nieuw modern materieel, ten behoeve van een bedrijf, dat voor een groot deel geen reserves en geen crediet meer heeft, gering zal zijn. Het is dus wel van groot belang, dat het bedrijf niet verder wegzinkt en dat ernstig wordt overwogen, door welke middelen dat eventueel zou kunnen worden voorkomen.

(Slot volgt).

HET HERSTEL VAN OOSTENRIJK.

I.

Eenige maanden geleden¹⁾ werd in dit blad een door Sir J. A. Salter, Chef van de Economische en Financiële Afdeeling van het Volkenbondssecretariaat, samengesteld overzicht van de Volkenbondsactie in zake Oostenrijk afgedrukt. Daarin werd behandeld de periode vanaf Maart 1921, toen de Volkenbond voor de eerste maal werd uitgenoodigd het Oostenrijksche vraagstuk te bestudeeren, tot 4 October 1922, den datum, waarop de „Protocollen van Genève” werden ondertekend, terwijl een samenvatting van den inhoud dezer laatste werd gegeven.

In het dezer dagen verschenen supplement van de Maart-aflevering van het Resumé Mensuel des Travaux de la Société des Nations zet nu Sir Arthur hetgeen sindsdien geschied is tot aan de uitgifte der schatkistbiljetten eenige weken geleden, uiteen. Deze uiteenzetting volgt hieronder in het Nederlandsch.

De resultaten der eerste vier maanden.

De Protocollen van Genève, die het Volkenbondsplan voor het herstel van Oostenrijk bevatten, werden op 4 October 1922 ondertekend.

Dit Volkenbondsplan heeft uitsluitend betrekking op het financiële herstel. Het doel is Oostenrijk in staat te stellen, zijn budget in evenwicht te brengen in een tijdsverloop van twee jaar, dus tegen het einde van 1924, en na dat tijdstip zijn normale uitgaven te dekken door middel van de gewone inkomsten, zonder zijn toevlucht behoeven te nemen tot leenen of inflatie.

Daar het echter van het hoogste belang was de inflatie terstond tot staan te brengen en het nog twee jaar moest duren, alvorens door vermindering van de uitgaven en vermeerdering der inkomsten de begrooting in evenwicht gebracht kon zijn, moest men er toe overgaan het tekort over deze twee jaren te dekken door leeningen. Het plan schreef voor, dat de leeningen, benodigd voor de eerste maanden, in Oostenrijk zelf moesten worden geplaatst en stelde daarna buitenlandsche leeningen tot een bedrag van 650 miljoen goudkronen (£27 miljoen) in uitzicht voor de verdere periode. Deze leeningen zouden worden uitgegeven met Oostenrijks eigen hulpbronnen als onderpand, met name de inkomsten der douane en van het tabaksmonopolie en voorts gegarandeerd worden door de aan het plan deelnemende staten, elk voor een bepaald percentage. De uitvoering van het plan in zijn geheel zou gecontroleerd worden door een Commissaris-Generaal, die verantwoordelijk zou zijn aan den Volkenbond, terwijl de belangen der gegarandeerde mogendheden bovendien zouden worden behartigd door een Contrôle-Commissie.

¹⁾ Zie de nos. van 8 en 15 November 1922.

Als dit plan slaagt heeft Oostenrijk een financieelen grondslag voor zijn economisch leven. Natuurlijk kan de Oostenrijksche kwestie nimmer door eenig financieel plan alléén worden opgelost. Oostenrijk moet niet meer buitenlandsche goederen verbruiken dan het met zijn zichtbaren en onzichtbaren uitvoer verdient en het is nog niet te overzien wat de gevolgen zullen zijn, wanneer het economisch leven van het land zich aan dezen eisch aangepast heeft. Een gezonde financieele basis is vóór alles noodig, want bij een ongedekt tekort op de begrooting en een steeds in waarde dalende munteenheid is een normale en blijvende economische ontwikkeling onmogelijk. Is zulk een basis eenmaal gevormd, dan kan het natuurlijk een groote steun zijn, indien met andere landen economische overeenkomsten worden gesloten en de economische relaties ontwikkeld worden, maar in laatste instantie moet het vraagstuk toch worden opgelost door de bevolking zelf. Het aandeel, dat de Volkenbond in het herstel van Oostenrijk heeft, is speciaal het verzekeren van dezen financieelen grondslag. Als de begrooting in evenwicht en de Raad van oordeel is, dat de stabiliteit van Oostenrijks financiën is verzekerd, zullen de functies van den Commissaris-Generaal geëindigd zijn, hoewel een speciale commissie van contrôle over de voor den dienst der leening bestemde inkomsten zal blijven bestaan.

In de uitvoering van het plan, tot en met December 1924 kan men drie periodes onderscheiden:

1. de periode vóór de onderhandelingen betreffende de buitenlandsche leeningen (ongeveer van October 1922 tot Januari 1923);
2. de periode, gedurende welke omtrent de buitenlandsche leeningen wordt onderhandeld en waarin deze worden uitgegeven, (deze periode kan wellicht een groot deel van 1923 omvatten);
3. de daarop volgende periode, tot het einde van 1924, het tijdstip, waarop de begrooting in evenwicht moet zijn.

De eerste dezer periodes kan worden beschouwd als te zijn geëindigd met de zitting van den Volkenbondsraad en de Oostenrijksche Commissie, van 29 Januari tot 3 Febr. 1923.

Het doel van dit artikel is een overzicht te geven van de vorderingen, die gemaakt zijn vanaf den datum der onderteekening van de protocollen tot het einde dezer eerste periode.

Het aannemen der nieuwe wetten in Oostenrijk.

a. de Wet op het Herstel.

Bij Protocol III was bepaald, dat Oostenrijk „binnen een maand, in samenwerking met den Commissaris-Generaal, „of met een eventueel door den Volkenbond te benoemen „voorloopige delegatie, een programma van hervormingen „en verbeteringen zou opstellen, dat bij gedeelten zou worden uitgevoerd en dat Oostenrijk in staat zou moeten stellen „binnen twee jaar de begrooting in evenwicht te „brengen.”

De voor dit doel door den Volkenbond benoemde Delegatie bestond uit de leden der Financiële Commissie van den Bond, die in hoofdzaak het financieele plan hadden opgesteld. Deze Commissie arriveerde te Weenen op 17 October en werkte daar, (met eenige wijzigingen in samenstelling) onafgebroken tot 15 December, waarna de Commissaris-Generaal, Mr. Zimmerman, zijn functie aanvaardde.

De Oostenrijksche regeering ontwierp een Wet op het Herstel, in welk ontwerp voorschriften waren opgenomen betreffende bezuinigingen (administratieve hervormingen, reorganisatie der staatsbedrijven, enz.), nieuwe belastingen (hoogere invoerrechten, verbruiksbelastingen, directe belastingen en belastingen op handelstransacties). In overeenstemming met de Delegatie werd de wet, na bespreking eenigszins gewijzigd en op 3 December bij meerderheid van stemmen aangenomen door de Volksvertegenwoordiging. Bovendien werd door de Regeering, in samenwerking met de voorloopige Delegatie, een gedetailleerd programma opgesteld van de maximum-uitgaven onder elk hoofd en de geraamde inkomsten in de verschillende periodes tot het tijdstip, waarop het budget in evenwicht zal zijn.

De uitgaven, die volgens dit programma veroorloofd zijn, komen neer op de volgende bedragen per jaar: 1)

	mill. goudkr.		mill. goudkr.
Januari 1923...	569,7	Juli 1924...	438,9
Juli 1923...	535,8	December 1924...	350
Januari 1924...	447,9		

¹⁾ Uitgezonderd de bedragen in de plaatselijke besturen, die in Januari 1923, 30 miljoen goudkronen bedroegen. Deze uitgave wordt echter geneutraliseerd door een overeenkomstige vermeerdering der geraamde inkomsten.

De geraamde inkomsten voor 1924 zijn hooger dan het laatstgenoemde bedrag, maar de opbrengst van nieuwe belastingen is moeilijk te berekenen en dit overschot gaf de Delegatie het vertrouwen, dat indien het programma naar behoren wordt ten uitvoer gelegd, er goede grond bestaat te verwachten, dat aan het einde van 1924 de begroting in evenwicht zal zijn.

b. *De Wet tot het Verleenen van Volmacht.*

Van de Oostenrijksche Regeering werd verder verlangd, dat „zij bij het Oostenrijksche Parlement een wetsontwerp „zou indienen, waarbij gedurende twee jaar aan elke in „functie zijnde regeering volmacht wordt gegeven om bin- „nen de grenzen van dit programma alle maatregelen te „nemen die volgens hare inzichten noodzakelijk kunnen „zijn, om vóór het einde dezer periode de begroting in „evenwicht te brengen, zonder dat zij verplicht is voor deze „maatregelen goedkeuring van het Parlement in te roepen.”

Deze wet was uit den aard der zaak een grondwetswijziging, waarvoor een meerderheid van 2/3 der stemmen noodzakelijk was. Hiertoe was dus overeenstemming met de partij der oppositie nodig. Ten slotte werd de wet aangenomen in een vorm, waarbij een Buitengewone Kabinetsraad werd ingesteld, bestaande uit leden van de Regeering en 26 leden, die door den Nationalen Raad zouden worden gekozen op dusdanige wijze, dat de verschillende partijen hierin zouden vertegenwoordigd zijn, naar evenredigheid van hun getalsterkte. De meeste maatregelen in verband met de uitvoering van het programma kunnen rechtstreeks door de Regeering worden genomen krachtens de Reconstructiewet, maar voor sommige der belangrijkste maatregelen en voor wijzigingen in het programma, die de Regeering nodig mocht achten, is de goedkeuring van dezen Kabinetsraad vereischt. De beraadslagingen in dezen Raad mogen echter niet langer dan acht dagen duren en in sommige gevallen niet langer dan drie dagen.

Op 1 Februari nam de Volkenbondsraad de volgende resolutie aan, met betrekking tot deze wet:

„De Raad heeft de overtuiging, dat voor zoover het her- „vormingsmaatregelen betreft, die volgens de Constitu- „tioneele wet aan den Buitengewonen Kabinetsraad worden „voorgelegd, deze maatregel niet zal worden gebruikt om de „beslissingen, noodig voor de snelle uitvoering der hervor- „mingen, te verzwakken. De Raad vertrouwt op den geest „van samenwerking en vaderlandsliefde der leden van den „Buitengewonen Kabinetsraad en spreekt de verwachting „uit, dat zij de Regeering krachtig zullen bijstaan in de „zware taak, welke zij zoo moedig op zich genomen heeft. „Slechts door groote energie en gezamenlijke actie, door „van hun rechten met een gepast gevoel van verantwoor- „delijkheid gebruik te maken, door aan de Regeering alle „noodige rechten toe te staan of te doen toestaan, zullen „zij in staat zijn het werk te doen slagen.”

Als aanvulling van de bovengenoemde wetten werden eenige minder belangrijke wetten aangenomen (zie het Rapport der Delegatie) en hiermede waren de Protocollen van Genève bekrachtigd.

De Nieuwe Circulatiebank. 1)

Een essentieel onderdeel van het Volkenbondsplan was, dat er een einde zou komen aan de uitgifte van papiergeld door de Regeering, ter dekking van de uitgaven en te dien einde moest een nieuwe circulatiebank worden ingesteld, onafhankelijk van de Regeering, welke bank het monopolie van biljettenuitgifte zou hebben.

De noodige wettelijke maatregelen, benevens de nieuwe statuten der bank werden door het Parlement goedgekeurd op 14 November. De inflatie door uitgifte van bankpapier door de Regeering eindigde op 18 November. Het benodigde kapitaal van 30 miljoen goudkronen was volgestort en de nieuwe Bank werd op 2 Januari geopend.

De Bank staat onder de controle van een Raad, waarin geen officieele personen zitting hebben, en waarvan alle leden, met uitzondering van den President, Dr. Roisch, door de aandeelhouders worden gekozen.

De werkzaamheden van de Bank zijn uitsluitend van commercieele aard. Noch het Bondsbestuur, noch de Provinciën, noch de Gemeenten geven papiergeld uit of kunnen rechtstreeks of indirect voor hunne behoeften beschikken over gelden van de Bank, tenzij zij betalen met goud of panden tot een gelijk bedrag als de ontvangen biljetten. De uitgifte van papiergeld zal zich binnen bepaalde vastgestelde grenzen bewegen; de dekking moet geleidelijk vermeerderd worden van 20 tot 33 $\frac{1}{3}$ pCt.; deze dekking heeft echter geen betrekking op de biljetten, die in omloop

zijn ten gevolge van leeningen die de vroegere Oostenrijk-Hongaarsche Bank aan den Staat heeft verstrekt.

De eerste balans, die de nieuwe bank heeft gepubliceerd, vertoont een bevredigenden stand van zaken. Tegenover 447 $\frac{1}{2}$ milliard aan verplichtingen, nl. biljetten in omloop 4054 milliard en rekeningen-courant 417 milliard, staat een verhandelbaar eigendom van 1195 milliard aan goud en panden. De commercieele eigendommen vertegenwoordigen een bedrag van 732 milliard en de schatkistbons vertoont hetzelfde cijfer (2558 milliard), als op de laatste gepubliceerde balans van de oude bank. Hieruit blijkt, dat het bedrag aan goud en vreemde waarden 26,7 pCt. bedraagt van de verplichtingen, d.w.z. 6,7 pCt. meer dan het volgens de statuten vereischte cijfer. Om verschillende technische redenen is de positie in werkelijkheid nog gunstiger dan uit deze cijfers blijkt.

Dit resultaat is te danken aan het feit, dat de zgn. „Devisen-Zentrale” in de nieuwe bank is overgegaan. Dit was vóór dien tijd een afzonderlijke organisatie, welke onder toezicht stond van de Regeering en door welke bemiddeling transacties in vreemde waarden werden gecentraliseerd en gecontroleerd. Dank zij het hernieuwde vertrouwen bleek het aanbod van vreemde waarden tegen een koers, die binnen zeer enge grenzen stabiel bleef, veel grooter dan de vraag. De „vlucht voor de kroon” werd vervangen door een „vlucht terug naar de kroon”. Vreemde waarden en bankpapier, die men te voren opgezameld had, werden teruggebracht en in kronen omgezet. Handelstransacties, die te voren in vreemde waarden geschieden, werden thans weer in Oostenrijksche kronen verricht, welke munt thans een der meest stabiele van Europa geworden is en de goudwaarde van het in omloop zijnde papiergeld bleek onvoldoende voor de vraag op de markt. Meerdere biljetten werden gedrukt, maar in tegenstelling met die, welke vóór 18 November in omloop werden gebracht, waren al deze nieuw uitgegeven biljetten voor hun volle waarde gedekt door een extra reserve van goud of vreemd geld. Het resultaat was dat elk der 4.000 milliard bankbiljetten, die in Januari circuleerden, beter gedekt was dan de 3.000 milliard in November en de waarde der reserves van de „Devisen-Zentrale” steeg van £ 700.000 in October tot niet minder dan £ 4.000.000 aan het einde van het jaar.

Financieele Positie.

Gedurende de hier besproken periode werden de gelden, benodigd voor de uitgaven van Oostenrijk, uitsluitend gevonden uit binnenlandsche hulpbronnen.

Tot 18 November werden de oude inflatiemethoden gevolgd: de Regeering leende van de Bank, die voor een overeenkomstig bedrag nieuwe biljetten in omloop bracht. Dank zij het hernieuwde vertrouwen tengevolge van het Volkenbondsplan was dit mogelijk zonder eenige van de gewone gevolgen der inflatie mede te brengen, d.w.z. zonder dat de ruilwaarde of de koopkracht van de kroon gedaald zijn. Een vermeerdering van de biljettencirculatie was zelfs noodzakelijk, om een sterke stijging der waarde van de kroon te voorkomen (die noodlottige economische gevolgen zou hebben gehad) want de voorafgaande daling van de waarde had de vermeerdering der circulatie ten eenenmale ingehaald en in begin September was de goudwaarde van den geheelen in omloop zijnden geldvoorraad slechts 10 pCt. van die in 1919.

Echter kon de inflatie niet worden voortgezet, zonder op den duur haar gewone schadelijke uitwerking te doen gevoelen en toen zij op 18 November geëindigd was, werd het noodzakelijk, een binnenlandsche leening te sluiten. De regeering gaf op 16 Januari met succes een leening uit van 50 miljoen goudkronen, tegen 8 pCt. schatkistbiljetten, in dollars luidende en gegarandeerd door de bruto-ontvangsten van de douane en het tabaksmonopolie, behalve de 30 miljoen goudkronen, die opgenomen werden als kapitaal voor de nieuwe circulatiebank, en de 18 miljoen als opbrengst van de gedwongen leening. Met behulp van deze leeningen en een operatie, gebaseerd op een hoeveelheid goud ter waarde van 7 $\frac{1}{2}$ miljoen goudkronen, in het bezit van de Regeering, kon het tekort gedekt worden tot einde Januari. Verder was er nog het resterende gedeelte van zekere credieten, die in 1922 door de Regeeringen van Frankrijk, Italië en Tsjecho-Slowakije waren voorgeschoten tot een gezamenlijk bedrag van ongeveer 630 milliard papierkronen. Met deze fondsen en met enkele andere beperkte hulpbronnen zal de Oostenrijksche Regeering in haar verdere behoeften moeten voorzien, totdat de opbrengst van de buitenlandsche leeningen op korten termijn beschikbaar zal zijn.

J. A. SALTER,

Chef der Economische en Financieele Afdeling van het Volkenbondsecretariaat.

1) [Verg. ook pags. 778, 946 en 1032 van den vorigen jaargang en pgn. 311 van dit nummer. — Red.]

(Slot volgt).

DE ZUIDAFRIKAANSE RESERVEBANK.

[Onder de driemaandelijks gepubliceerde bankstaten zal de lezer in dit nummer voor de eerste maal aantreffen enkele cijfers nopens de „Zuidafrikaanse Reservebank”. In verband hiermede volgt hieronder een uiteenzetting omtrent karakter en taak dezer bank, van de hand van den heer L. N. André de la Porte, voorzitter van de Nederlandsche Monsterkamer te Kaapstad. Wij ontvingen deze uiteenzetting door de welwillende tusschenkomst van den Nederlandschen Consul-generaal te Pretoria, Mr. H. A. Lorentz. Daar uiteraard de litteratuur over deze nieuwe en belangrijke stap van Zuid-Afrika ter eigen regeling harer economische belangen nog zeer schaarsch is, mogen wij van de gelegenheid gebruik maken belangstellenden voorts in de eerste plaats te verwijzen naar een uitvoerige en gedocumenteerde beschouwing over het munt- en bankwezen in Zuid-Afrika, opgenomen in het Federal Reserve Bulletin van November 1922 blz. 1324 v. Een tweede geschrift, dat hier genoemd mag worden, is een van December 1921 gedateerde brochure van Sir Henry Strakosch „The South African Currency & Exchange Problem Re-examined.” (Johannesburg, 1921). Het geschriftje is gewijd aan de belangrijke vraag of en in hoeverre tot een spoedig herstel van de vrije inwisseling tegen goud moet worden overgegaan, een vraag, die voor Zuid-Afrika met zijn enorme eigen goud-productie een bijzonder karakter heeft. Volgens art. 7 van de „Betaalmiddelen en Bankwet 1920”, welke tevens de Grondwet vormt voor de hier te bespreken Reservebank, eindigt de termijn, gedurende welken de inwisseling der goudcertificaten opgeschort kan blijven, op 30 Juni 1923. Sir Henry, die ook reeds vóór de totstandkoming der wet de adviseur der Regeering geweest is, betoogt in zijn brochure, dat deze termijn uit de wet behoort te verdwijnen. Leidt de ontwikkeling der economische verhoudingen zelve tot het herstel der goudpariteit — wat thans ook voor Zuid-Afrika op enkele procenten na het geval is — dan is het deze ontwikkeling en niet de wetgever, die den termijn van hervatting der inwisseling bepaalt, terwijl, wanneer de ontwikkeling der verhoudingen niet in deze richting mocht gaan, de doorvoering van het voorschrift, indien al mogelijk, noodzakelijkerwijs een drastisch ingrijpen in het economisch leven ten gevolge zou hebben, dat in zijn gevolgen erger zou zijn dan de kwaal, die men wenschte te bestrijden. — B.]

De heer L. N. André de la Porte schrijft:

De „Zuidafrikaanse Reservebank” is opgericht overeenkomstig de bepalingen der „Betaalmiddelen en Bankwet 1920” met een oorspronkelijk kapitaal van £1.000.000 (een miljoen Pond Sterling), waarvan een bedrag van niet meer dan de helft volgens de wet a pari gefourneerd moest worden door de in de Unie werkende Banken en wel in verhouding van het bedrag van hun volgestort kapitaal en reservefondsen. Krachtens de Wet werd £300.000 aan de banken toegewezen, terwijl de resterende £700.000 aan het publiek werden aangeboden. Voorziening was gemaakt dat, indien het aan het publiek aangeboden bedrag niet geheel volteekend werd, het restant door de schatkist zou worden opgenomen. Aanvankelijk was de belangstelling van het publiek niet groot en moest de schatkist voor circa £350.000 aandelen opnemen, doch in het begin van 1922 is dit bedrag toch nog geheel in handen van het publiek gekomen.

Het bestuur der Bank bestaat uit een raad van elf directeuren, waarvan 3 benoemd worden door de deelnemende Banken, 3 (vertegenwoordigers respectievelijk van handel, landbouw en nijverheid) door de aandeelhouders, 3 door de Regeering en voorts een president en een vice-president, welke eveneens door de regeering worden benoemd. Tot president werd benoemd de heer W. H. Clegg, Chief Accountant van de Bank of England en tot vice-president de heer

H. C. Jorissen, voormaals hoofdagent der Nederlandsche Bank voor Zuid-Afrika.

De werkzaamheden en bevoegdheden der Bank zijn bij de Wet omschreven en ofschoon zij het recht heeft algemeene bankzaken te drijven, treedt zij tot nu toe uitsluitend op als credietinstelling voor de regeering en de andere banken.

In verband met de bevoegdheid tot het koopen en herdisconteeren van wissels zij opgemerkt, dat bepaald is dat:

handelsswissels niet langer mogen loopen dan negentig (90) dagen, wissels betrekking hebbend op transacties voor landbouw- en veeteeltdoeleinden niet langer dan 6 maanden.

Een belangrijke factor onder de omschreven bevoegdheden der Reserve Bank is het uitsluitend recht voor 25 jaren tot uitgifte van bankbiljetten, een voorrecht tot 1 Juli 1922 door alle banken genoten. Bij de Wet is bepaald, dat de door de Reserve Bank uit te geven bankbiljetten (behoudens speciale regeling met de Schatkist) gedekt moeten zijn tot ten minste 40 pCt. door goud en voor de rest door handelspapier.

Tot de gouddekking zal ook gerekend worden goud in transitio en (behoudens toestemming van de schatkist) goud voor rekening der bank in het buitenland gedeponeerd.

Voorziening is gemaakt, dat met toestemming van de Schatkist de reserve-eischen tijdelijk kunnen verzacht worden voor een aanvankelijke termijn van niet meer dan 30 dagen; ¹⁾ echter met de bepaling, dat door de bank aan de schatkist zal betaald worden een progressieve belasting van 1 pCt. p. a. wanneer de goudreserve zal zijn minder dan 40 pCt. en meer dan 32½ pCt. en verdere 1½ pCt. p. a. voor elke 2½ pCt., welke de goudreserve minder bedraagt dan 32½ pCt., terwijl de Bank verplicht is alsdan haar rente- en discontokoers in gelijke mate te verhoogden.

De verplichtingen der Bank in verband met deposito's en wissels moeten voor niet minder dan 40 pCt. gedekt zijn door een metaalvoorraad, welke voor niet meer dan een vijfde uit zilveren specie mag bestaan. Een vierde gedeelte (¼) dezer reserve kan met toestemming van de Schatkist in het buitenland gedeponeerd zijn.

De andere in Zuid-Afrika werkende Banken moeten bij de Reserve Bank reservesaldo's handhaven, vertegenwoordigende niet minder dan 13 pCt. hunner direct opeisbare schulden en niet minder dan 3 pCt. hunner verplichtingen op langer termijn. Ter voorkoming van te snelle deflatie is echter de bepaling gemaakt, dat gedurende de eerste 3 jaren na de inwerkingtreding der Bankwet, deze reserve voor de direct opeisbare schulden slechts 10 pCt. behoeft te bedragen.

Zooals blijkt uit de regeling nopens de plaatsing van het aandelenkapitaal, is de Reserve Bank geen Staatsinstelling, doch een particulier credietinstituut met gedwongen deelneming voor zoover betreft de andere in Zuid-Afrika werkende Banken. De Staat heeft echter aandeel in de winst, aangezien de volgende bepalingen met betrekking tot verdeling der te maken winsten zijn vastgelegd:

Uit de, na reserveering wegens dubieuze debiteuren, pensioenfondsen en andere gebruikelijke voorzieningen overblijvende zuivere winst, wordt in de eerste plaats betaald een cumulatief dividend van 6 pCt. op het aandelenkapitaal en het overschot gestort in een reservefonds, totdat zulk reservefonds gelijk zal zijn aan 25 pCt. van het volgestort kapitaal der Bank.

Wanneer het reservefonds deze hoogte bereikt heeft, wordt, totdat dit fonds gelijk zal zijn aan het volgestort kapitaal, van het overschot de helft aan de reserve toegevoegd, ¼ aan de regeering uitgekeerd, terwijl het overige ¼ (tot een bedrag van ten hoogste 4 pCt. op het volgestorte kapitaal) aan aandeelhouders ten goede komt. Indien dit laatste ¼ van het winstoverschot meer dan 4 pCt. op het volgestort kapitaal vertegenwoordigt, wordt dit meerdere eveneens aan de regeering afgedragen.

¹⁾ Met verdere verlenging voor tijdperken van 15 dagen.

Zoodra het reservefonds gelijkstaat aan het volgestort kapitaal der Bank, komt de na betaling van 10 pCt. dividend verblijvende netto winst geheel den Staat ten goede.

Het is te verwachten, dat de Reserve Bank een heilzamen invloed zal uitoefenen op het karakter van het handelscrediet in Zuid-Afrika. Tot nu toe is het grootste gedeelte van het handelscrediet aldaar op open rekening, met het gevolg, dat de Banken wederkeerig hunnen cliënten crediet in rekening-courant verleen. Nu echter de gewone Banken het voorrecht derven van uitgifte van eigen bankbiljetten, en dus hunne faciliteiten tot credietverleening aanmerkelijk bekort zijn, zullen zij gedwongen zijn meer en meer gebruik te maken van de Reserve Bank. Daar zij ter verkrijging van crediet van deze Centrale instelling over wissels ter herdiscontingering zullen moeten beschikken, zullen zij noodgedwongen op hunne cliënten druk moeten uitoefenen om de rekening-courant credieten te doen vervangen door wisselcredieten. Het proces zal langdurig zijn, daar de oude, zeer conservatieve Banken zich moeilijk in dezen nieuwen toestand schikken en ook de handel daartoe niet gereedelijk bijstand verleent.

Het is echter te voorzien, dat ten gevolge van den druk, aldus uitgeoefend door de Reserve Bank, wisselcredieten meer en meer in de plaats zullen treden van de rekening-courant credieten en dat zoodoende de crediettoestanden op een gezonder basis geplaatst zullen worden dan tot heden in Zuid-Afrika het geval is.

Aan bovenstaande uiteenzetting van den heer André de la Porte zij tot goed begrip van het in dit nummer voor de eerste maal afgedrukte driemaandelijksch overzicht der weekstaten nog het volgende toegevoegd.

De laatst ontvangen weekstaat luidt volledig als volgt:

Staat, ingevolge Seksie 25 (1) van Wet 31 van 1920, van de Baten en Lasten op 24 dag van Februarije 1923.

Baten.		Verplichtingen.	
£	s d	£	s d
Gemunt en ongemuntgoud	483,350. 0.0	Kapitaal . .	1,000,000. 0.0
Goudcertificaten	10,039,216. 0.0	Reserve . . .	2,081. 5.1
Pasmunt	125,123.12.5	Banknoten in omloop.	9,730,748. 0.0
Gediskonteerde wissels:		Deposito's van:	
Binnenlandse	2,268,991.19.9	Bankiers . .	5,232,950.18.6
Buitenlandse	785,856.14.3	Anderen . . .	4,144.18.3
Leningen en voorschotten a/d. Regering	1,300,000. 0.0	Andere verplichtingen	170,457.18.9
Andere leningen en voorschotten . . .	1,000,000. 0.0		
Andere Baten.	137,844.14.2		
	16,140,383. 0.7		16,140,383. 0.7

Verhouding van specie-reserves tot verplichtingen tegenover het publiek 71,1 percent.

Bij de berekening van dit algemeene dekkingspercentage zijn dus aan den eenen kant bankbiljetten en deposito's te zamen genomen en aan den anderen kant goud, goudcertificaten en pasmunt. Zooals uit de hiervoor afgedrukte beschouwingen blijkt zijn er evenwel overeenkomstig de regeling van de Amerikaanse Federal Reserve Act, die ook in andere opzichten een duidelijken invloed op de Zuid-Afrikaansche bankwet heeft uitgeoefend, feitelijk twee dekkingspercentages.

Van dezen weekstaat worden hierachter de volgende posten overgenomen: *a.* gemunt en ongemunt goud en goudcertificaten gezamenlijk, *b.* de som van de gediskonteerde wissels en verdere credietverleeningen, *c.* de in deze som begrepen voorschotten aan de Regering, *d.* de bankbiljetten in omloop, *e.* de deposito's, *f.* het officieel gepubliceerde algemeene dekkingspercentage.

Ten einde een overzicht van de ontwikkeling van de bank te geven volgt hieronder sedert de oprichting der bank op 1 Juli 1921 de eerste weekstaat van iedere maand. Opmerking verdient, dat pas in den loop van April 1922 de eerste bankbiljetten in omloop kwamen. Verder is aanvankelijk het Gouvernement vrijwel de eenige crediteur. Dit verandert echter allengs, terwijl tegelijk het bedrag waarvoor de Regering in het krijt staat, vermindert.

In £ 1000.

Data	Goud en Goudcert.	Disconto's en beleen.	Waarvan Reg.-papier	Circulatie	Ret.-Crt.	Algem. Dekkings perc.
2 Juli '21.....	5.187	750	—	—	5.699	91
6 Aug. '21.....	5.561	850	—	—	5.884	94.5
3 Sept. '21.....	5.996	2.002	1.400	—	7.436	80.6
1 Oct. '21.....	5.346	2.750	2.150	—	7.490	71.3
5 Nov. '21.....	5.346	2.800	2.200	—	7.320	73
3 Dec. '21.....	5.346	2.800	2.200	—	7.129	74.9
7 Jan. '22.....	4.746	2.800	2.200	—	6.521	72.7
4 Febr. '22.....	5.102	3.300	2.200	—	7.366	69.2
4 Mrt. '22.....	5.152	3.300	2.200	—	7.408	69.5
1 April '22.....	5.167	2.500	2.200	—	6.618	78
6 Mei '22.....	5.617	2.200	2.200	551	6.239	82.7
3 Juni '22.....	6.017	3.212	2.200	951	7.258	73.2
1 Juli '22.....	7.962	3.271	2.200	4.568	5.640	77.9
5 Aug. '22.....	9.436	3.570	2.200	6.715	5.515	79.1
2 Sept. '22.....	9.990	3.876	1.700	7.823	5.254	78.3
7 Oct. '22.....	10.247	3.880	1.500	8.256	5.075	78.7
4 Nov. '22.....	10.340	4.456	1.500	8.707	5.288	75.6

Ten slotte zij nog medegedeeld, dat volgens het eerste jaarverslag op 31 Maart 1922 een winst gemaakt was, die over de 9 maanden, dat de Bank in werking was, een dividend op basis van 6 pCt. toeliet, waarnaast £ 2.081.5.1 op reserverekening kon worden overgebracht.

AANTEKENINGEN.

De financieele en economische resolutie door de Internationale Kamer van Koophandel te Rome vastgesteld. — Hieronder volgt in extenso de in het eerste artikel in dit nummer bedoelde resolutie. Haar inhoud dekt zich, de ontwikkeling der dingen in aanmerking genomen, met de uitvoeriger resoluties, welke o.a. op de congressen te Brussel en Genua werden aangenomen. In het artikel van den heer Westerman wordt uitvoerig uiteengezet, waarom op verschillende punten, waarop men van de hier verzamelden een positiever uitspraak zou hebben verwacht en gewenscht, met enkele dikwijls vage algemeenheden werd volstaan. Niettemin valt het te betreuren, dat met name ten opzichte van het schadevergoedingsvraagstuk uit dezen kring niet meer concrete uitspraken worden vernomen. Sedert de zeer precieze voorstellen door Bonar Law in Januari jl. gedaan is dit vraagstuk toch definitief in een nieuwe fase gekomen.

RESOLUTIE.

De Internationale Kamer van Koophandel spreekt als haar meening uit, dat de voortgezette economische ontwrichting in een groot deel der wereld niet alleen een gevaarlijke belemmering vormt voor het vestigen van een blijvende vrede, de opheffing van de werkloosheid en het herstel van normale levensverhoudingen voor miljoenen menschen, doch ook een bedreiging inhoudt met nog verdere ernstige gevolgen.

De volkeren der wereld vragen en hebben recht op een billijke en rechtvaardige oplossing dezer problemen met de geringst mogelijke vertraging. De fundamentele beginselen, welke hebben te gelden ten einde een dergelijke oplossing te kunnen bereiken, zijn duidelijk en bij gemeenschappelijken wil spoedig tot toepassing te brengen.

De problemen, welke aan de tegenwoordige economische ontwrichting ten grondslag liggen, zijn:

- het Schadevergoedingsvraagstuk;
- de Intergeallieerde schulden;
- de tekorten op de regeeringsbudgetten en de ongecontroleerde inflatie;
- de ontwrichting van het internationale crediet;
- het abnormale verloop der wisselkoersen.

De Internationale Kamer gelooft, dat het onmogelijk is te geraken tot een blijvende oplossing, zonder dat erkend worden de onderlinge afhankelijkheid van de verschillende deelen van de economische organisatie der wereld, de onmogelijkheid van partieel herstel en de noodzakelijkheid van een samenvattende beoordeeling van deze onderling samenhangende vraagstukken.

Algemeen behoort te worden ingezien, dat het vertrouwen hersteld moet worden en dat een essentiële voorwaarde voor sociaal en industrieel herstel is vermeerderde productie en consumptie, waarvan de herleving van het internationaal handelsverkeer afhankelijk is.

Deze Kamer verklaart, dat het hare overtuiging is, dat de stricte beginselen, welke behooren te worden nageleefd ter verkrijging van oplossingen, welke de wereld aanvaarden zal als vertegenwoordigende rechtvaardigheid en billijkheid tusschen de volkeren, als volgt kunnen worden samengevat:

Het Schadevergoedingsvraagstuk.

De definitieve regeling van het schadevergoedingsvraagstuk is voorwaarde voor een blijvende versterking van de economische krachten der wereld. Het is noodzakelijk, dat de volledige omvang van en de moreele verplichting tot schadevergoeding erkend worden en herstel en vergoeding gegeven worden tot de uiterste grens van de hulpbronnen van den schuldenaar, zoowel binnenlandsche als buitenlandsche.

Het heeft geen zin wederom te trachten het bedrag der vergoeding onder het oog te zien zonder tegelijk zoodanige maatregelen te nemen, dat de uiteindelijke regeling verzekerd is en tevens redelijke verwachting bestaat, dat alle landen de regeling zullen handhaafd.

De betaling der schadevergoeding is op zichzelf niet voldoende. Het is even noodzakelijk, dat het onderling vertrouwen hersteld wordt en zekerheid gegeven wordt, dat schending van grenzen niet langer gevreesd behoeft te worden en de wereld verlost kan worden van den last van onnoodige bewapening.

Dergelijke zekerheid is niet alleen noodig voor de vestiging van den wereldvrede, doch ook om mogelijk te maken de verleenning van internationale credieten, noodig voor het herstel van den handel en als gevolg hiervan van de relatieve stabiliteit der wisselkoersen. De besparingen der wereld kunnen niet voor belegging ten behoeve van herstel en ontwikkeling der internationale verhoudingen in beweging worden gebracht zonder volstrekte zekerheid van een gevestigden vrede.

De Intergeallieerde Schulden.

Het herstel en de verdere expansie van handel en industrie, waarvan de volkeren der wereld afhankelijk zijn voor hun levensonderhoud en welstand, kunnen slechts met succes worden doorgevoerd, wanneer de onaantastbaarheid van bestaande verplichtingen wordt gehandhaafd.

Het behoeft geen betoog, dat de regeling der intergeallieerde schulden een zaak is van overleg tusschen de direct betrokken landen; de beginselen, welke hierbij gevolgd moeten worden, moeten echter zoo spoedig mogelijk worden vastgesteld.

Terwijl het waar is, dat de geallieerde schulden, in het leven geroepen door den wereldoorlog, verplichtingen vormen, welke te goeder trouw zijn aanvaard en niet kunnen worden herroepen, zoo behoort niettemin, waar zij aangegaan werden in een gemeenschappelijke zaak en gedurende een periode van ontzaglijke opoffering aan levens en goederen, bij de regeling van een dergelijke schuldverhouding de tegenwoordige en waarschijnlijkste toekomstige betaalkracht van iederen schuldenaar de haar toekomstige rol te spelen. Bij de beoordeeling van de betaalkracht van iedere debiteurnatie behoort redelijke aandacht te worden geschonken aan den invloed, die naar zich laat verwachten, op de huidige en toekomstige „earning capacity” van het land zal worden uitgeoefend door een gezond budget, te zamen met de besparingen, die van de vermindering van de excessieve militaire uitgaven het gevolg zullen zijn, welke vermindering mogelijk zal zijn door de verzekerdheid van vreedzame verhoudingen en de definitieve regeling van de vorderingen voor schadevergoeding en herstel.

Budgetten.

Het terugkeeren tot een gezond en evenwichtig staatsbudget is volstrekte voorwaarde voor de handhaving van het staatscrediet en stabiele wisselkoersen. Elke mogelijke vermindering van uitgaven moet onder het oog worden gezien en er behoort niet een zoodanige druk van belastingen op de bevolking te worden gelegd, dat productieve ondernemingen worden tegengegaan en werkloosheid wordt veroorzaakt.

In beginsel behooren loopende overheidsuitgaven niet ge-

dekt te worden door leeningen, noch door de uitgifte van papiergeld.

Internationale credieten.

Leeningen en credieten tusschen regeeringen zijn onwenselijk, in de eerste plaats wegens de politieke complicaties, die onvermijdelijk dergelijke transacties vergezellen.

De verwijdering van inflatie en het bereiken van gezonde staatsfinanciën zijn voorwaarden, welke vooraf moeten gaan, wil behoorlijke internationale credietverleenning mogelijk zijn.

Wisselkoersen.

Pogingen tot kunstmatige stabilisatie van wisselkoersen zijn gevaarlijk en onwenselijk.

Stabilisatie van het ruilmiddel op een goudbasis behoort het uiteindelijke doel te zijn.

De Internationale Kamer van Koophandel is van oordeel dat een algemeene economische conferentie van de betrokken volkeren noodig en onvermijdelijk is ten einde tot definitieve regeling van deze vraagstukken te geraken.

De Kamer erkent ten volle, dat een voorstel tot regeling van den tegenwoordigen toestand tusschen de geallieerde landen en Duitschland thans niet opportuun zou zijn. Intusschen geloovende, dat te rechter tijd de regeeringen wellicht gebruik zullen wenschen te maken van de praktische ondervinding van de zakenlieden der verschillende landen, houdt de Kamer zich gereed om aan de betrokken landen de gewenschte hulp te verleen.

In afwachting hiervan neemt de Internationale Kamer van Koophandel op zich, te bevorderen, dat de zakenlieden, uit wier naam zij spreekt, al de in de resolutie genoemde internationale financieele problemen in voortgezette ernstige studie zullen nemen en dringt zij zoowel bij haar leden als bij de regeeringen erop aan, de denkbeelden, welke hierbij eerbiedig worden aangeboden, in ernstige overweging te nemen.

De Kamer besluit mitsdien, dat het bestuur wordt opgedragen, de noodige commissies te benoemen en die maatregelen te nemen, welke noodig zullen blijken om de uiteengezette doeleinden te bereiken.

Weekstaat van de Nationale Bank van Oostenrijk. — Onder de driemaandelijks opgenomen weekstaten van Centrale Banken treft men thans voor de eerste maal ook aan den weekstaat van de nieuwe Nationale Bank van Oostenrijk. De wor- dingsgeschiedenis der bank, alsmede de verhouding, waarin zij staat tegenover haar voorgangster, de oude Oostenrijksch-Hongaarsche Bank, werden in deze kolommen — zie de nummers van 6 Sept., 1 en 29 Nov. 1922 blz. 778, 946 en 1032 — reeds uitvoerig uiteengezet, zoodat hierop niet behoefte te worden teruggekomen.¹⁾

Voor een goed begrip der weekstaat diene thans nog het volgende:

De weekstaat is opgemaakt in papierkronen, waarbij het goudbezit omgerekend is op den voet: 1 goudkroon = 12.834 papierkronen, zijnde het gemiddelde van de officieele wekelijksche noteeringen voor de betaling der invoerrechten, gedurende het tweede halfjaar 1922. Wij laten hieronder den laatsten in dit nummer voorkomenden weekstaat in den gepubliceerden vorm volgen:

Weekstaat van 7 Maart		
Activa		
Baarbezit:		Papierkronen:
Goud, gemunt en ongemunt (goudkr. 6.399.268).....		82.951.312.434
Overeenkomstig art. 85 der statuten mede te rekenen buitenlandsche wissels en valuta's (goudkr. 78.785.279)		1.221.853.632.500
Nog te verrichten stortingen op het aandeelenkapitaal (goudkr. 6.756.473)		86.712.584.493
Wissels, beleende effecten, etc.....		714.048.026.565
Beleeningen van goederen.....		1.067.874.300
Oostenrijksche schatkistbiljetten		2.550.158.947.000
Overige activa		736.557.765.190
Passiva		
Aandeelenkapitaal (goudkr. 30.000.000)		385.020.000.000
Biljettencirculatie		4.195.926.817.933
Direct opvorderbare verplichtingen uit het giroverkeer etc.....		368.734.272.946
Overige passiva.....		444.578.051.603

¹⁾ Verg. ook het artikel op pagina 307 van dit nummer.

In de driemaandsstatistiek in dit weekblad worden niet opgenomen, wat de activa betreft, de nog te verrichten stortingen op het kapitaal en de sluitpost, terwijl het bedrag der goederenbeleeningen samengetrokken wordt met dat der wissels, beleende effecten etc. Van de passiva blijven ongenoemd het onveranderlijke bedrag van het aandeelenkapitaal en dat der overige passiva.

Bij de oprichting was bepaald, dat de bank haar werkzaamheden zou aanvangen, wanneer de helft van het kapitaal gestort zou zijn. Dit was 1 Januari 1923 het geval, zoodat de eerste weekstaat van 7 Januari 1923 dateert.

Het verloop der totdusver gepubliceerde cijfers geeft geen belangrijke verschuivingen te zien. Zooals men weet maken de credieten uit den vreemde het thans voor den staat mogelijk het bestaand tekort te dekken, zonder dat tot vermeerdering der biljetten-circulatie behoeft te worden overgegaan, in verband waarmede ook de post der schatkistbiljetten zekere stabiliteit vertoont.

In herinnering wordt gebracht, dat krachtens de statutaire dekkingsregeling van de totale hoeveelheid direct opvorderbare schulden (bankbiljetten, rekening-courant saldi etc.)

gedurende de eerste 5 jaren	20	pCt.
„ „ tweede 5 „	24	„
„ „ derde 5 „	28	„
„ „ en vervolgens	33½	„

gedekt moet zijn door wat als „Barschatz” in rekening mag worden gebracht: d. i. het goudbezit der bank, alsmede de buitenlandsche wissels en saldi op landen, wier ruilmiddel op goudwaarde staat of althans „niet onderhevig is aan buitengewone koersschommelingen.”

Bij de berekening van het te dekken bedrag mag evenwel van de som der direct opvorderbare schulden worden afgetrokken het bedrag van het voorschot aan den staat, dat de nieuwe bank van de oude heeft overgenomen, ten beloope van 2.558 milliard kronen. Op dezen voet berekend is het dekkingpercentage volgens den jongsten weekstaat dus 1.304,8 milliard: 2.014,5 milliard = 64,7 pCt.

Aan de bank is voorts wat haar „Barschatz” betreft, de verplichting opgelegd een waarde van ten minste 25 miljoen goudkronen bij voortdoring in het buitenland te laten.

Het rentetarief der bank is voor discontingering van wissels etc. etc. 9 pCt., voor beleening van staatsobligaties en schatkistbiljetten 9½ pCt en voor beleening van andere effecten 10 pCt.

Tot ons leedwezen is ook deze week ruimtegebrek de oorzaak, dat het tweede deel van het *Chronologisch overzicht van de verlagingsen, welke de tarieven voor het vervoer van goederen over de Nederlandsche Spoorwegen sinds Juni 1921 ondergaan hebben*, niet kan worden opgenomen. — Red.

ONTVANGEN:

Vermogen en Inkomen in Nederland gedurende den oorlogstijd (1913—1920). Een statistische studie door Prof. Mr. W. A. Bongers, 1923; Uitgave van de N.V. Boekhandel en Uitgevers-Maatschappij „Ontwikkeling”, Paleisstraat 43, Amsterdam.

INGEZONDEN STUKKEN.

DE KOLONIALE SPOORWEG IN SURINAME.

Mijnheer de Redacteur,

Met belangstelling las ik in het nummer van 14 Maart jl. der Economisch-Statistische Berichten het pleidooi van Mr. O. E. G. graaf van Limburg Stirum voor behoud van den kolonialen spoorweg in Suriname. Gaarne vereenig ik mij met zijne conclusie. In mijn jaarverslag van De Surinaamsche Bank over 1920 sprak ik reeds dezelfde meening uit.

Vergun mij echter op één historische onjuistheid in het stuk van den heer van Stirum de aandacht te vestigen. Hij schrijft over den bouw van den spoorweg het volgende:

„Over een afstand van 200 KM. van Paramaribo uit „werd een spoorwegtracé ontworpen, doch gelden waren „hiervoor noch in Nederland noch in het Buitenland te „verkrijgen. Zoo besloot de Regeering zelf den bouw van „den spoorweg in handen te nemen, meenende, dat hierdoor „in groote mate zoude worden bijgedragen tot de ontwikke- „ling van het land.”

Toen het met de „maatschappij Suriname” in den aanvang van deze eeuw niet goed ging, heeft zich een Amerikaansch-Nederlandsch Syndicaat gevormd om den spoorwegbouw tot stand te brengen. Aan het hoofd van dit sterke concern stond de oud-Gouverneur-Generaal Jhr. C. H. A. van der Wijck en de groote zakenman in dat Syndicaat was de Amerikaan Orlando Joslyn, die de kolonie uit eigen aanschouwen kende.

Ondergeteekende was zelf vertegenwoordiger van dit Syndicaat te Paramaribo. Geld was destijds wel degelijk van uit het buitenland te verkrijgen.

Toen Gouverneur Tonckens in 1902 zou aftreden en het gouverneurschap door Minister van Asch van Wijck aan den oud-Minister Lely werd aangeboden, stelde deze als voorwaarde, dat de spoorwegaanleg van Regeeringswege zou plaats hebben. Die voorwaarde werd aanvaard en daarmede was de gelegenheid om voor den spoorwegaanleg geld uit het buitenland te verkrijgen afgesneden, hetgeen mij altijd, zoowel voor Nederland als voor de kolonie, heeft gespeten.

Nederland had eenige millioenen minder voor Suriname behoeven uit te geven en de spoorweg was er toch wel gekomen.

Ik meende het bovenstaande toch even in herinnering te moeten brengen.

Hoogachtend,

Uw dw.,

Mr. Dr. C. F. SCHOCH,

Hoofddirecteur van de Surinaamsche Bank.

Amsterdam, 24 Maart 1923.

MAANDCIJFERS.

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Januari 1923		Januari 1922	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders waarvan door de H.-bank plaatselijk...	59.503	f 1.958.953.000	47.299	f 1.965.658.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	34.488	„ 1.595.717.000	23.649	„ 1.620.817.000
	2.274	„ 7.474.000	1.330	„ 15.127.000

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Augustus 1922		September 1922	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Ontvangen en betaald: in contanten door overschrijving 1).	28793	f 15.199.550	30443	f 17.466.981
Particuliere rekeninghoud. Saldo te goed part. rek. u ^o .	84548	„ 59.811.583	93926	„ 77.718.637
Deposito's voor een jaar vast.	16013 2)	„ 28.359.264	16185 2)	„ 32.619.233
	—	„ 15.665.630	—	„ 16.628.079
	1596	„ 6.660.900	1688	„ 7.048.000

1) Inclusieve verrekningen tusschen gemeentendiensten, zijnde pl m. f 6.731.331.09 voor de maand Augustus 1922 en f 6.292.160,77 voor de maand September 1922. 2) Aantal.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. { Disc. Wissels. 4 18 Juli '22	Zweeds. R.ksbk 5 10 Mrt. '22
Bk. { Bel. Binn. Eff. 4 18 Juli '22	Bk. v. Noorw. 5 17 Aug. '22
{ Vrach. in R.C. 5 18 Juli '22	Zwits. Nat. Bk. 3 2 Mrt. '22
Bk. van Engeland 3 13 Juli '22	Belg. Nat. Bk. 5 22 Jan. '23
Duitsche Rijksbk. 12 18 Jan. '23	Bank v. Spanje 5 18 Mei '22
Bk. van Frankrijk 5 22 Feb. '23	Bank v. Italië 6 20 Mei '20
Nat. Bk. v. Oostenr. 9 1 Jan. '23	F. Res. Bk. N.Y. 4 23 Feb. '23
Nat. Bk. v. Denem. 5 25 Apr. '21	Javasche Bank 3 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie				
31 Maart '23	3-3/8 ¹⁾	3 1/2 ¹⁾	2 1/8	4-5/8	—	6-6 1/2 ¹⁾
26-31 M. '23	2 1/8-3 1/8	3 1/4-1/2	2 1/8-3/8	4-5/8	—	5-6 1/4
19-24 „ '23	2 1/8-3/8	3-1/2	2 1/8-3/8	4-5/8	—	5 1/2-6 1/4
12-17 „ '23	2 1/8-3 1/8	2 1/2-3 1/4	2 1/4-3/8	4-5/8	—	4 1/2-6
27 M.-1 A. '22	4 1/8	4-3/4	3-1/4	4-5/8	—	3 1/2-5
29 M.-2 A. '21	4 1/8-1/2	4 1/2-5	6 1/8-1/4	4-5/8	—	6-7
20-24 Juli '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 1/4	5 1/2-7 1/2

¹⁾ Noteering van 29 Maart.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Londen was ook deze week weder zeer stationnair. De stemming was echter opnieuw iets flauwer, zoodat de koers 1/8 a 1/2 cent daalde. Daarentegen waren Dollars opnieuw iets vaster, hetgeen den koers op ongeveer 2.54 bracht. Parijs en België schommelden weder vrij sterk. Het hoogste punt was op 16.95/14.75 maar na een reactie tot 16.60/14.30 was het slot weder vast, vooral voor Parijs. Marken weder vrij stationnair, behalve Donderdag toen de koers een oogenblik tot 0.0115 terugliep. In de overige koersen kwam weder weinig verandering.

3 April 1923.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	Brussel **)	New York **)
26 Mrt. 1923..	11.89 1/4	16.15	0.0121 1/2	0.0035 1/2	13.85	2.53 1/8
27 „ 1923..	11.88 3/8	16.90	0.0121 1/2	0.0035 1/2	14.50	2.53 1/8
28 „ 1923..	11.88 3/8	16 77 1/2	0.0121	0.0035 1/2	14.52 1/2	2.53 1/8
29 „ 1923..	11.88 1/2	16.80	0.0115 1/2	0.0036	14.53	2.53 1/2
30 „ 1923..	—	—	—	—	—	—
31 „ 1923..	—	—	—	—	—	—
Laagste d. w. 1)	11.88 1/2	16.10	0.0115 1/2	0.0034	13.85	2.53 1/4
Hoogste „ „ 1)	11.89 1/2	16.95	0.0122	0.0038	14.75	2.54
24 Mrt. 1923..	11.89 1/2	16.42 1/2	0.0112 1/2	0.0035 1/2	14.46	2.53 1/8
17 „ 1923..	11.89 1/4	15.85	0.0122	0.0035 1/2	13.84	2.53 1/8
Muntpariteit..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 23 Maart *) Idem van 16 Maart.

Data	Stock-holm *)	Kopen-hagen *)	Chris-tiania *)	Zwitser-land *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
26 Mrt. 1923	67.47 1/2	48.75	45.85	46.87 1/2	39.—	98-98 1/2
27 „ 1923	67.50	48.60	45.85	46.87 1/2	39.—	98-98 1/2
28 „ 1923	67.50	48.65	45.90	46.87 1/2	38.95	98-98 1/2
29 „ 1923	67.50	48.65	45.90	46.92 1/2	38.95	98-98 1/2
30 „ 1923	—	—	—	—	—	98-98 1/2
31 „ 1923	—	—	—	—	—	98-98 1/2
L'ste d. w. 1)	67.35	48.35	45.70	46.77 1/2	38.90	98
H'ste „ „ 1)	67.55	48.95	46.—	46.90	39.10	98 1/2
24 Mrt. 1923	67.50	48.90	45.90	46.87 1/2	39.05	98-98 1/2
17 „ 1923	67.55	49.90	46.10	47.20	39.15	98-98 1/2
Muntpariteit	66.67	46.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mrk.)	Zicht Amsterd (in cts. p. gld.)
31 Maart 1923	4.67.75	6.66	0.0047	39.38
Laagste d. week	4.67.75	6.56	0.0046	39.38
Hoogste „ „	4.69.25	6.66	0.0048	39.44
24 Maart 1923	4.69.12	6.49	0.0048	39.45
17 „ 1923	4.69.62	6.31	0.0048	39.46
Muntpariteit	4.86.67	19.30	23.81 1/2	40 1/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	17 Maart 1923	24 Maart 1923	26-31 Maart '23 Laagste	31 Maart 1923 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 15/32	97 15/32	97 15/32	97 15/32
*Bangkok ..	Sh. p. tical	1/9 3/16	1/9 3/16	1/10	1/10
*B. Aires 1) ..	d. p. \$	43	43 1/16	43	43 1/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/4 8/32	1/4 1/8	1/4 3/32	1/4 5/32
Hongkong ..	id. p. \$	2/4 5/32	2/4 1/16	2/3 1/2	2/4 7/8
Lissabon	d. per Mil.	2 1/8	2 1/8	2 1/8	2 1/8
Madrid	Peset. p. £	30.38	30.47 1/2	30.43	30.53
*Montevideo 1	d. per \$	43 3/8	43 3/8	43 3/8	43 3/8
Montreal	\$ per £	4.80 1/4	4.78	4.75	4.77 1/2
*R.d.Janeiro ..	d. per Mil.	5 28/32	5 28/32	5 1/2	5 11/16
Rome	Lires p. £	97 7/16	96	92 1/2	96 1/2
Shanghai	Sh. p. tael	3/2 1/4	3/2 1/4	3/1 1/2	3/3 1/2
Singapore ..	id. p. \$	2/4 3/16	3/4 1/16	2/4 1/8	2/4 1/4
*Valparaiso ..	peso p. £	36.50	35.90	36.00	36.60
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/0 1/4	2/0 1/16	2/0 1/16	2/0 1/16

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER.

	Noteering te Londen N. York	Noteering te Londen N. York
31 Maart 1923	32 3/4 ¹⁾	68
24 „ 1923	32 3/8	68
17 „ 1923	32 3/16	67 1/2
	1 April 1922..	33 1/8
	2 April 1921..	32 1/2
	20 Juli 1914	24 1/16
		54 1/8

¹⁾ Noteering van 29 Maart 1923.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 3 April 1923.

Activa.

Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 56.657.429,69	B.-bk. „ 34.325.996,31	Ag.sch. „ 56.851.007,26	f 147.834.433,26
---	------------------------	------------------------	-------------------------	------------------

Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef.	Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. „	f 113.332.076,—	„ 113.332.076,—
-----------------------------------	----------------------------	---	-----------------	-----------------

Beleeningen	H.-bk. f 58.552.990,23	B.-bk. „ 9.568.449,75	Ag.sch. „ 90.201.428,18	f 158.322.868,16
Op Effecten	f 144.874.099,58			
Op Goederen en Spec.	„ 13.448.768,58			158.322.868,16

Voorschotten a. h. Rijk	„	10.610.813,01
Munten Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 56.239.410,—	
Muntmat., Goud	„ 525.550.137,91	
	f 581.789.547,91	
Munt, Zilver, enz.	„ 6.706.041,39	
Muntmat., Zilver	„ —	
	„ 588.495.589,30	

Effecten	Bel. v. h. Res. fonds.	f 5.650.646,93	„ 9.623.460,43
	id. van 1/8 v. h. kapit.	3.972.813,50	„ 4.522.000,—
Geb. en Meub. der Bank	„	34.013.976,36	„ 4.522.000,—
Diverse rekeningen	„	f 1.066.755.216,52	„ 34.013.976,36

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	„ 5.660.599,75
Bijzondere reserve	„ 1.675.581,33
Bankbiljetten in omloop	„ 964.584.105,—
Bankassignatiën in omloop	„ 800.374,73
Rek.-Cour. } Het Rijk f —	
saldo's: } Anderen „ 55.974.765,95	„ 55.974.765,95
Diverse rekeningen	„ 18.059.789,76
	f 1.066.755.216,52
Beschikbaar metaalsaldo	f 383.528.152,87
Op de basis van 1/8 metaaldekking	„ 179.256.303,74
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„ 1.917.640.764,35

NED. BANK 3 April 1923 (vervolg).
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden
3 Apr. 1923.....	581.790	6.706	964.584	56.775
26 Mrt. 1923.....	581.790	7.110	932.433	35.306
19 " 1923.....	581.790	7.135	935.481	37.633
12 " 1923.....	581.790	6.016	944.420	37.355
5 " 1923.....	581.790	6.394	958.108	34.961
3 Apr. 1922....	605.953	5.567	1.002.479	41.888
4 Apr. 1921.....	621.034	16.011	1.054.070	51.047
25 Juli 1914....	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schatkistpromessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dekking-percentage
3 Apr. 1923	147.834	11.000	158.323	383.528	58
26 Mrt. 1923	136.573	—	112.950	394.656	61
19 " 1923	136.315	—	107.631	393.606	60
12 " 1923	136.838	—	105.297	390.755	60
5 " 1923	185.833	48.000	108.650	388.874	60
3 Apr. 1922	203.201	58.500	134.295	401.908	60
4 Apr. 1921	218.201	53.000	219.721	415.256	58
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{1}{2}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	26 Mrt. 1923	3 Apr. 1923
Aan schatkistpromessen. waarv. direct bij Ned. Bk.	f385.310.000,—	f382.300.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„200.106.000,—	„222.406.000,—
Aan zilverbons	„28.191.865,—	„28.811.089,50
Onder de vlottende schuld is begrepen:		
Voorsch. aan de Koloniën	„282.728.000,—	„295.464.000,—
Voorschot aan Gemeenten	31 Jan 1923	28 Febr. 1923
voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting	„97.836.024,80	„97.311.255,60
Tegoed v.d. Postch. & G.dst	26 Mrt. 1923 „97.366.668,77 $\frac{1}{2}$	3 Apr. 1923 „97.336.688,77 $\frac{1}{2}$

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden	Beschikb. metaal-saldo
24 Mrt. 1923	222.000		261.000	101.500	149.500
17 " 1923	219.500		264.500	100.500	146.500
10 " 1923	219.000		266.500	100.500	145.600
17 Feb. 1923	158.883	58.917	261.033	108.234	144.635
10 " 1923	158.585	58.923	263.818	104.542	144.254
3 " 1923	158.985	58.366	259.261	108.310	144.543
25 Mrt. 1922	148.631	38.551	262.271	84.101	118.517
26 Mrt. 1921	224.974	12.009	325.809	141.456	143.770
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ¹⁾

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Voor-schotten aan het Gouv.nem.	Diverse rekeningen ¹⁾	Dekking-percentage
24 Mrt. 1923		149.130		8.300	***	61
17 " 1923		152.140		8.500	***	60
10 " 1923		154.710		9.300	***	60
17 Feb. 1923	35.594	33.433	69.590	12.799	27.358	59
10 " 1923	35.725	32.613	73.396	12.127	24.151	59
3 " 1923	35.012	32.209	71.764	14.195	23.362	59
25 Mrt. 1922	37.037	19.436	87.517	7.433	25.972	51
26 Mrt. 1921	35.872	24.882	104.121	50.944	30.190	51
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{1}{2}$ metaaldekking. ³⁾ Creditsaldo.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Disconto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen ¹⁾	Diverse rekeningen ²⁾
1 Februari 1923	675	1.213	73	337	892	369
1 Januari 1923	666	1.178	74	329	879	377
1 December 1922	678	1.326	77	322	870	327
1 November 1922	666	1.243	78	353	702	163
1 Februari 1922	749	1.121	79	312	725	288

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Sluitpost der passiva.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
28 Mrt. 1923	127.505	124.437	***	***	***
21 " 1923	127.512	123.199	280.955	27.000	236.246
14 " 1923	127.509	122.996	281.039	27.000	236.373
7 " 1923	127.508	123.468	281.156	27.000	236.451
29 Mrt. 1922	128.771	122.719	300.351	28.500	261.479
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekking-perc. ¹⁾
28 Mrt. '23	48.354	79.812	35.678	97.030	22.819	17,19
21 " '23	48.529	72.436	24.129	102.644	24.063	18,98
14 " '23	48.452	70.650	15.623	109.495	24.263	19,39
7 Febr. '23	47.412	70.394	15.868	107.491	23.790	19,28
29 " '22	46.319	97.931	30.037	120.504	24.502	16,27
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in milioenen Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekking-perc. ¹⁾
23 Mrt. '23	4.195	1.005	988.373	4.955.635	20
15 " '23	1.474	1.005	787.781	4.272.511	18
7 " '23	1.074	1.005	733.246	3.871.256	19
28 Febr. '23	1.074	1.005	708.305	3.512.788	20
23 Mrt. '22	1.016	997	4.742	122.904	4
23 Juli '14	1.691	1.357	65	1.891	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data als boven.	Wissels			Rek. Crt.	Darlehens-kassenscheine	
	Totaal	Handels-wissels	Schatkist-papier		Totaal uitgegeven	In kas bij de Rijksbank
	6.566.449	2281.991	4.284.457	2253.524	1001.200	988.400
	5.856.358	2100.621	3.755.737	1971.413	800.400	787.800
	5.550.800	2034.469	3.516.331	1972.198	746.300	733.200
	4.776.705	1829.341	2.947.364	1582.981	721.000	708.300
	133.552	1.491	132.061	24.145	12.713	4.621
	751	751	—	944	—	—

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat
29 Mrt. '23	5.536.252	1.864.345	291.521	***	23.100.000
22 " '23	5.536.101	1.864.345	291.277	***	23.300.000
15 " '23	5.535.962	1.864.345	290.948	598.150	23.400.000
29 Mrt. '22	5.526.055	1.948.367	281.921	631.561	21.500.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Beleening	Bankbil-jetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
	2.684.908	24.471	2.059.778	37.187.869	2.040.598	25.387
	2.469.593	24.630	2.088.304	37.221.438	2.080.633	19.000
	2.067.041	24.712	2.099.201	37.554.740	2.067.041	38.247
	2.914.198	47.571	2.298.605	35.528.005	2.209.747	26.298
	1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buiten. sald	Beleening van buiten. vorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleening	Circulatie	Rek. Crt. partiel.
29 Mrt. '23	345.220	84.653	480.000	859.293	6.884.334	174.365
22 " '23	344.738	84.653	480.000	828.236	6.825.206	185.825
15 " '23	344.851	84.653	480.000	862.951	6.890.617	148.911
30 Mrt. '22	326.224	84.653	480.000	667.350	6.312.943	309.742

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.
FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circu- latie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
14 Mrt. '23	3.078.294	2.126.875	—	118.275	2.242.902
7 " '23	3.083.641	2.126.806	—	117.633	2.256.302
28 Febr. '23	3.072.813	2.166.194	—	128.787	2.246.943
15 Mrt. '22	2.976.022	2.170.559	—	125.375	2.188.590

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. 1)	Algem. Dek- kings- perc. 2)
14 Mrt. '23	838.475	1.995.789	108.483	72,6	75,4
7 " '23	790.373	1.942.862	108.852	73,4	76,2
28 Febr. '23	803.438	1.952.317	108.867	73,2	76,2
15 Mrt. '22	679.041	1.913.463	103.948	72,5	75,6

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waaraan time deposits
7 Mrt. '23	777	11.634.927	1.403.014	15.340.982	3.855.553
28 Febr. '23	777	11.639.373	1.408.310	15.400.548	3.775.827
21 " '23	778	11.531.743	1.425.098	15.317.273	3.772.556
8 Mrt. '22	806	10.896.225	1.303.763	13.717.410	3.104.900

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANKSTATEN,

KWARTAALSGEWIJZE OPGENOMEN.

I. BANK VAN SPANJE.

(In millioenen Peseta's.)

Data	Goud	Zilver	Staats- fond- sen 1)	Dis- conto's en Beleen.	Circu- latie	Rek. Crt.
10 Mrt. 1923..	2525,4	653,0	779,0	1676,8	4106,2	1054,4
3 " 1923..	2525,4	656,1	774,1	1687,3	4094,0	1031,3
24 Febr. 1923..	2525,4	656,6	802,0	1676,6	4076,7	1080,2
17 " 1923..	2525,4	651,3	794,4	1767,1	4116,4	1123,1
10 " 1923..	2525,4	649,5	798,7	1810,1	4148,7	1108,1
3 " 1923..	2525,3	652,0	813,3	1779,6	4133,6	1060,7
27 Jan. 1928..	2525,2	653,9	***	1798,9	4103,0	1065,3
20 " 1923..	2525,1	649,7	804,3	1837,5	4138,6	1077,4
13 " 1923..	2525,0	645,5	809,2	1874,2	4167,1	1071,2
5 " 1923..	2525,0	644,6	808,9	1935,0	4178,8	1072,4
23 Dec. 1922..	2524,2	647,4	849,2	1870,8	4095,1	1045,5
16 " 1922..	2523,9	646,4	813,3	1932,5	4095,7	1053,3
11 Mrt. 1922..	2519,0	631,6	940,0	2127,4	4195,9	1100,4
12 Mrt. 1921..	2475,9	582,3	912,1	1882,8	4249,7	1164,5
24 Juli 1914..	543,5	726,8	494,4	783,8	1919,0	497,9

1) Inclusief de schuld van de schatkist in rek.-crt.

II. ZWITSERSCHE NATIONALE BANK.

(In millioenen Francs.)

Data	Goud	Zilver	Darle- hens- kassen- schetne	Dis- conto's en Beleen.	Circu- latie	Rek. Crt.
15 Mrt. 1923..	532,6	105,8	11,9	521,8	856,3	299,3
7 " 1923..	531,9	105,7	12,3	523,7	873,4	283,5
28 Febr. 1923..	535,1	105,6	12,3	506,8	883,8	258,8
23 " 1923..	530,9	105,8	12,3	494,6	840,0	310,9
15 " 1923..	530,6	106,3	12,3	440,8	840,7	280,5
7 " 1923..	530,2	106,3	12,6	446,0	860,0	221,2
31 Jan. 1923..	529,9	106,8	12,6	451,6	878,9	213,4
23 " 1923..	538,3	103,1	12,8	432,8	838,0	235,7
15 " 1923..	537,5	103,6	13,1	422,1	863,5	207,3
6 " 1923..	536,1	104,1	13,1	431,0	918,3	155,6
30 Dec. 1922..	535,1	103,9	13,2	494,1	976,4	165,0
23 " 1922..	534,4	108,6	11,7	449,4	938,8	147,7
15 Mrt. 1922..	546,1	108,0	17,6	347,0	800,4	197,8
15 Mrt. 1921..	543,3	188,1	4,4	311,5	920,4	94,0
23 Juli 1914..	180,1	18,9	—	107,8	267,9	50,7

III. NATIONALE BANK VAN DENEMARKE.

(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Zilver	Vorde- ringen op het buitenl.	Dis- conto's en Beleen.	Circu- latie	Rek. Crt.
28 Feb. 1923..	228,2	4,4	3,7	404,4	447,9	70,5
31 Jan. 1923..	228,3	4,6	9,9	482,2	442,9	164,3
31 Dec. 1922..	228,3	4,5	5,9	467,6	459,4	163,6
28 Feb. 1922..	228,3	4,2	21,0	434,1	440,8	124,3
28 Feb. 1921..	227,6	2,7	15,4	352,5	508,5	63,3
30 Juni 1914..	75,6	6,6	19,8	95,6	159,8	4,8

IV. ZWEDSCHE RIJSBANK.

(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Vorde- ringen op het buitenl.	Staats- fond- sen	Dis- conto's en Beleen.	Circu- latie	Rek. Crt.
17 Mrt. '23	273,7	102,4	127,4	344,1	525,9	268,1
10 " '23	273,7	103,2	122,8	333,3	524,7	252,3
3 " '23	273,8	107,6	122,8	352,8	544,2	258,2
24 Febr. '23	273,9	113,4	122,8	327,7	493,6	287,0
17 " '23	273,9	114,7	122,8	345,7	503,5	297,1
10 " '23	273,9	118,0	122,8	354,9	508,1	300,8
3 " '23	273,9	119,6	122,8	371,2	526,8	303,6
27 Jan. '23	274,0	121,4	122,8	362,4	482,1	337,2
20 " '23	274,0	144,7	104,0	396,8	493,0	363,2
13 " '23	273,9	145,4	104,0	420,9	509,5	368,9
5 " '23	274,0	157,8	92,6	458,7	538,1	379,5
30 Dec. '22	274,0	158,4	92,6	490,8	584,2	389,5
23 " '22	274,0	147,6	95,4	480,8	547,2	386,0
18 Mrt. '22	274,4	96,3	53,2	544,3	568,7	352,9
18 Mrt. '21	281,7	109,7	12,7	552,6	673,8	223,8
25 Juli '14	105,8	115,6	28,0	92,4	206,2	68,2

V. BANK VAN NOORWEGEN.

(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Vorde- ringen op het buitenl.	Effecten	Dis- conto's en Beleen.	Circu- latie	Rek. Crt.
15 Maart 1923..	147,3	24,9	9,4	453,6	352,9	172,7
7 " 1923..	147,3	28,7	9,1	453,2	353,6	171,6
28 Febr. 1923..	147,3	30,7	9,1	455,7	353,9	174,3
22 " 1923..	147,3	33,6	9,0	449,3	345,7	179,4
15 " 1923..	147,3	36,1	9,0	460,9	343,5	179,7
7 " 1923..	147,3	36,8	9,0	454,3	346,7	170,7
31 Jan. 1923..	147,3	37,2	9,1	447,6	349,7	161,0
22 " 1923..	147,3	38,9	9,2	445,7	348,3	162,5
15 " 1923..	147,3	40,4	9,4	447,3	356,2	158,0
8 " 1923..	147,3	41,2	9,5	450,2	363,0	153,4
30 Dec. 1922..	147,3	42,4	9,6	479,4	384,8	163,4
22 " 1922..	147,3	39,8	9,7	455,4	392,8	129,6
15 Maart 1922..	147,3	47,0	10,1	432,9	368,1	153,3
7 Maart 1921..	147,3	43,5	9,1	430,2	416,3	115,5
22 Juli 1914..	52,4	65,7	8,9	79,3	120,8	10,7

**VI. BANKBUREAU VAN TSJECHO-SLOWAKIJE,
verbonden aan het Ministerie van Financiën.**

(In millioenen Tsjecho-Slow. Kronen.)

Data	Vorder- op de Oogstn.- Hong. Bank *)	Dis- conto's	Belee- ningen	Vorde- ringen op het buitenl.	Circu- latie	Rek. Crt.
7 Maart 1923	10096,7	696,4	1257,4	474,7	8788,3	1156,5
28 Febr. 1923	10096,7	650,8	1265,1	458,8	8948,0	1018,9
23 " 1923	10096,7	559,7	1268,4	453,0	8554,7	1127,7
15 " 1923	10096,7	612,9	1275,4	429,1	8689,4	1163,9
7 " 1923	10096,7	547,2	1298,7	419,6	8981,6	978,7
31 Jan. 1923	10096,7	638,8	1305,8	408,7	9222,4	797,6
23 " 1923	10096,7	615,8	1334,1	367,5	8820,7	1049,4
15 " 1923	10096,7	600,5	1449,5	432,1	9140,2	982,2
7 " 1923	10096,7	674,9	1479,1	503,8	9610,2	890,3
31 Dec. 1922	10096,7	715,4	1496,9	657,7	10060,0	599,5
23 " 1922	10096,7	678,2	1495,3	635,3	9405,7	1164,1
15 " 1922	10096,7	572,0	1492,6	1029,2	9597,8	1285,0
7 Maart 1922	10096,7	1547,3	1487,5	381,9	10488,9	396,3
7 Maart 1921	9526,2	1681,9	2072,9	615,0	10881,2	989,2

*) Bankbiljetten rekening-crt.-saldi en schatkistbons.

VII. OOSTENRIJKSCHE NATIONALE BANK.

(Voornaamste posten in millioenen kronen).

Data	Goud	Buitent. goud-wissels	Disconto's en Beleen.	Schatkist-biljetten	Circulatie	Rek.-Crt.
7 Mrt. '23	82,951	1221,854	714,948	2550,159	4195,927	368,734
28 Feb. '23	83,438	1020,134	728,269	2552,682	4207,992	178,752
23 " '23	82,128	1011,130	748,846	2552,682	4016,027	373,989
15 " '23	82,128	1001,336	758,178	2552,682	4077,988	312,449
7 " '23	49,306	1094,289	742,991	2552,682	4073,000	362,682
31 Jan. '23	49,304	1058,244	730,436	2556,848	4110,551	279,092
23 " '23	49,241	1134,793	666,125	2554,848	3976,769	422,557
15 " '23	50,119	1178,315	676,784	2556,848	4078,919	372,904
7 " '23	49,672	1145,518	731,613	2557,949	4053,689	417,204

VIII. HONGAARSCHE BANK.

(Voornaamste posten in millioenen kronen.)

Data	Gouden buitent. goud-wissels	Zilver	Disconto's en Beleeningen	Circulatie	Rek.-Crt.
7 Maart 1923	22,8	0,6	62.283,5	75.696,7	6.660,2
28 Febr. 1923	22,8	0,6	42.040,8	75.135,3	6.599,9
23 " 1923	22,9	0,6	60.254,4	74.090,8	7.987,8
15 " 1923	13,3	0,6	58.776,0	74.262,9	7.378,0
7 " 1923	13,8	0,6	58.195,2	74.057,5	7.593,7
31 Jan. 1923	14,5	0,6	56.523,1	73.716,5	5.888,2
23 " 1923	14,9	0,6	55.769,6	72.190,6	6.701,1
15 " 1923	15,2	0,6	55.617,0	73.687,2	5.899,3
7 " 1923	15,6	0,6	55.104,8	74.128,8	5.598,0
31 Dec. 1922	15,6	0,6	52.718,0	75.887,0	4.760,7
23 " 1922	15,7	0,6	51.839,6	73.931,3	5.972,2
15 " 1922	15,7	0,6	50.494,8	72.845,3	5.010,5
7 Maart 1922	12,9	0,6	25.192,5	26.903,4	2.525,1

IX. ZUIDAFRIKAANSE RESERVEBANK.

(Voornaamste posten in duizenden Ponden).

Data	Goud en Goud-cert.	Disconto's en beleen.	Waarvan Reg.-papier	Circulatie	Rek.-Crt.	Algemeen Dekkingsperc. *)
24 Febr. '23	10.523	5.355	1.300	9.731	5.237	71.1
17 " '23	10.523	5.229	1.300	9.697	5.258	72
10 " '23	10.526	5.222	1.300	9.765	5.187	72
3 " '23	10.486	5.282	1.300	9.862	5.111	71.7
27 Jan. '23	10.486	5.149	1.300	9.810	5.040	72.2
20 " '23	10.486	5.278	1.300	9.770	5.210	71.6
13 " '23	10.486	5.200	1.300	9.812	5.091	72
6 " '23	10.436	5.386	1.300	9.929	5.110	71
30 Dec. '22	10.436	5.507	1.300	10.014	5.156	70.4
23 " '22	10.436	5.263	1.300	9.706	5.223	71.5
15 " '22	10.436	5.193	2.100	9.220	5.646	71.8
9 " '22	10.436	4.777	1.300	9.148	5.304	73.9
2 " '22	10.436	4.786	1.300	9.151	5.309	73.8
25 Febr. '22	5.102	3.300	2.200	—	7.366	69.2

*) Verhouding goud, goudcert. en pasmunt tegenover opeisbare schulden: bankbiljetten en deposito's.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 29 Maart 1923.

De „stille week” heeft ook dit jaar haar uitwerking op de internationale fondsenmarkt niet gemist. Het vooruitzicht op eenige achtereenvolgende officiële feestdagen, welke door het merendeel der beursbezoekers met nog enkele niet-officiële worden aangevuld, is niet in staat den ondernemingslust sterk aan te wakkeren, vooral niet, indien deze vakantie-periode in een tijd valt, waarin, als thans het geval is, zoovele onzekere factoren in financieel en politiek opzicht een rol spelen. Wellicht heeft de beurs van Berlijn de eenige uitzondering op de allerwegen heerschende stilte en lusteloosheid gevormd. Daar ter plaatse toch veel een buitengewone activiteit op te merken, gepaard gaande aan een vrij sterke verheffing van het algemeen koerspeil. Het is moeilijk te zeggen, waaraan deze gang van zaken toe te schrijven is geweest, al zijn er wel enkele momenten aan te wijzen, die een stimulans gevormd kunnen hebben. Zoo is de geldmarkt opvallend ruim geweest, hetgeen zeker voor een deel moet worden toegeschreven aan de voorbereidingen, ten aanzien van de eischen der maandwisseling getroffen. In veel grootere mate echter heeft de voortdurende aanmaak van bankbiljetten (thans circa 480 milliard Mark per week bedragende) deze geldruimte in de hand gewerkt. Aangenomen mag worden,

dat een aanzienlijk deel van de nieuwe biljetten bestemd is voor het Ruhrgebied, daar, wegens inkrimping van de algemeene bedrijvigheid, de vraag naar nieuw geld niet buitengewoon omvangrijk is. Ten gevolge van laatstgenoemde omstandigheid beschikken de banken dan ook over ruime liquide middelen, die zij o.a. ook de beurs ter beschikking kunnen stellen. Afgezien van dezen prikkel tot het entameeren van nieuwe affaires is er toch bij het publiek een zekere neiging te bespeuren, zich opnieuw bij de beurs te interesseeren en wel voornamelijk met het oog op een mogelijk einde van het Ruhr-conflict. Het is wel tekenend, dat in Duitse bladen thans reeds in beschouwingen omtrent de economische positie van Duitschland, rekening wordt gehouden met een Fransch-Duitsche regeling. Op zichzelve zegt dit natuurlijk niets, daar de tegenwoordige toestand uit den aard der zaak niet bestendig kan blijven en men dus alleszins gerechtigd is, een blik in de toekomst te werpen, doch in samenhang met de loopende hardnekkige geruchten omtrent reeds in gang zijnde onderhandelingen geven dergelijke uitlatingen toch te denken.

Af te wachten blijft inmiddels of scherpe botsingen als die in de jongste dagen in de Krupp-fabrieken te Essen zijn voorgekomen, niet een andere richting aan de gebeurtenissen zullen geven. Over het algemeen echter houdt men in Duitschland rekening met een stijging der buitenlandsche wisselkoersen bij een einde van het Ruhr-conflict; zelfs verwacht men een dergelijk verloop nog vóór van een oplossing sprake zal zijn. Het is in dit verband wel merkwaardig, dat de groote meerderheid van het publiek zich niet tot de z.g. „dollar”-leening van het Rijk heeft gevend, doch de voorkeur aan gewone binnenlandsche fondsen heeft gegeven. De „dollar”-leening heeft slechts voor een vierde deel plaatsing gevonden. Wel is de helft door de banken gegarandeerd, zoodat het Rijk in ieder geval 100 millioen goudmarken zal ontvangen, doch het uiterst geringe succes zal wel geen aansporing vormen op den ingeslagen weg voort te gaan. Blijkbaar hebben de Duitse beleggers te weinig vertrouwen in de gestie van den Staat, te minder waar dit vertrouwen sterk werd geschokt door Fransche officieuze uitlatingen, die de garantie van de Reichsbank in twijfel hebben getrokken. Aan den anderen kant echter viel de inschrijving in een periode van buitengewone stilte op de deviezenmarkt, zoodat het niet uitgesloten schijnt, dat het niet geplaatste deel der leening bij opleving van den deviezenhandel en nadat de „dollar”-obligaties ter beurze verhandelbaar zijn gesteld, toch nog ondergebracht kan worden.

Te Parijs is de stemming zeer kalm gebleven. De berichten uit de industrie hebben nog niet gunstiger geluid; opnieuw moest een aantal hoogovens worden gedoofd en de invoer van Duitse kolen bedraagt bij lange na nog niet de hoeveelheid waarop Frankrijk vóór de bezetting kon rekenen. Uit nationaal oogpunt is dit niet zulk een nadeel, daar het geleidelijk herstel van de Fransche mijnen een waarborg vormt voor een voldoende kolenvoorziening. Men neemt aan, dat dit herstel gedurende het loopende jaar zoodanig zal worden doorgezet, dat de Fransche kolenproductie slechts een tiental procenten bij die van vóór den oorlog achter zal blijven. Financieel echter is het uitblijven van de Ruhrkolen een schadepost van beteekenis, vooral nu de moeilijkheden met de mijnwerkers in het Saargebied ook de productie van dien kant in gevaar brengen. Frankrijk kan op deze manier niet meer in gelijke mate over *goedkope* kolen beschikken, waarmede het op de wereldmarkt goede winsten kon maken. Ondanks al deze tegenslagen echter geeft de stemming op de fondsenmarkt bij voortduring blijk van groot vertrouwen in de toekomst. Wellicht hebben de onlangs gepubliceerde jaarverslagen der banken over het jaar 1922 ook hiertoe medegewerkt. Bijna alle hebben zij grooter winsten gemaakt, dan gedurende het jaar 1921; de dividenden zijn dan ook of verhoogd, of ten minste onveranderd gebleven, behoudens een enkele uitzondering.

De markten van Londen en van New York hebben weinig stof tot bespreking gegeven. Opgemerkt dient echter te worden, dat de tendens aan de Theems niet zeer opgewekt is geweest. Behalve de reeds vroeger hier ter plaatse vermelde redenen voor deze houding, is hierbij gedurende de berichtperiode nog gekomen het feit, dat men wellicht spoedig rekening zal hebben te houden met een afzetten van den heer Bonar Law als Eerste Minister. Met bezorgdheid vraagt men zich af, of de tegenwoordige regering aan het bewind zal kunnen blijven, indien men er niet in zou slagen een geschikte persoonlijkheid op den zetel van den heer Bonar Law te plaatsen. De beschouwingen, die in verband hiermede zijn gehouden, zijn niet be-

vorderlijk geweest voor een opleving van zaken. Alleen beleggingsfondsen hebben een uitzondering gevormd en zijn bij voortduring vast gestemd geweest.

Ten onzent is de markt wel stil geweest, doch had zij over het algemeen een vast voorkomen, waarop slechts enkele rubrieken een uitzondering hebben gemaakt. Voor staats- en beleggingsfondsen was de vraag wederom bevredigend, zoodat de meeste soorten uit deze afdelingen een fractioneelen vooruitgang hebben kunnen aantoonen.

	26 Mrt.	28 Mrt.	29 Mrt.	Rijzing of daling.
6 %/o Nederland 1922	100 $\frac{3}{4}$	101 $\frac{3}{8}$	101 $\frac{3}{8}$	+ $\frac{3}{8}$
5 %/o " 1918	91 $\frac{1}{8}$	90 $\frac{7}{8}$	91 $\frac{1}{8}$	+ $\frac{1}{2}$
4 $\frac{1}{2}$ %/o " 1916	89 $\frac{3}{8}$	89 $\frac{1}{2}$	90	+ $\frac{3}{8}$
4 %/o " 1916	83 $\frac{3}{8}$	83 $\frac{15}{16}$	83 $\frac{3}{8}$	+ $\frac{1}{4}$
3 $\frac{1}{2}$ %/o "	73 $\frac{9}{16}$	73 $\frac{3}{8}$	73 $\frac{3}{8}$	+ $\frac{1}{16}$
3 %/o "	65	65 $\frac{1}{8}$	65	
2 $\frac{1}{2}$ %/o Cert. N. W. S.	54 $\frac{1}{2}$	54 $\frac{1}{8}$	54 $\frac{1}{8}$	- $\frac{1}{8}$
7 %/o Oost-Indië 1921	102 $\frac{15}{16}$	103	103 $\frac{3}{4}$	+ $\frac{3}{16}$
6 %/o " 1919	97 $\frac{11}{16}$	98	98 $\frac{1}{8}$	+ $\frac{7}{16}$
5 %/o " 1915	94 $\frac{3}{8}$	95 $\frac{1}{2}$	95 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{7}{8}$
4 %/o Oostenr. Kronenrente	1	—	—	
5 %/o Rusland 1906	4 $\frac{9}{16}$	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{16}$
4 %/o Rusl. bij Hope & Co.	4 $\frac{3}{8}$	4 $\frac{3}{8}$	4 $\frac{1}{16}$	- $\frac{9}{16}$
4 %/o Japan 1899	69 $\frac{3}{4}$	—	—	
5 %/o Brazilië 1895	52 $\frac{1}{4}$	52 $\frac{1}{4}$	52 $\frac{1}{16}$	- $\frac{3}{16}$
8 %/o San Paulo 1921	97 $\frac{3}{4}$	97	96 $\frac{7}{8}$	- $\frac{3}{8}$
6 %/o Amsterdam 1920	101 $\frac{11}{16}$	—	—	
7 %/o Rotterdam 1920	102 $\frac{3}{4}$	102 $\frac{3}{4}$	—	

Iets minder geanimeerd waren binnenlandsche industriële aandelen, voornamelijk als gevolg van de dividend-aankondiging der Philips Gloeilampenfabrieken, welke een eenigszins teleurstellenden invloed had. Nadat het volledig verslag echter gepubliceerd was, ontstond op het verlaagd niveau vraag van eenigen omvang, zoodat de nadeelige differentie per saldo toch slechts gering is gebleven. Voor de overige industriële soorten moet de reactie eerder beschouwd worden als een natuurlijke terugval op de wat schielijke verheffing van de vorige week.

Bankaandelen waren onveranderd, ondanks de aankondiging van een dividend van slechts 6 pCt. tegen 8 pCt. v. j. op de aandelen der Twentsche Bank.

Sterk in herstel waren rubberwaarden en, in aansluiting hieraan, tabaksaandelen. Het schijnt, dat in beide afdelingen een contraminepositie is opgebouwd, welke weliswaar geen grooten omvang heeft aangenomen, doch die toch van zoodanigen aard is, dat bij beperkte omzetten als die van de laatste week, dekkingen een zekeren invloed konden uitoefenen.

De petroleum-markt was vast van toon. Blijkbaar heeft het in dit weekblad verschenen artikel van Prof. Oppen-

	26 Mrt.	28 Mrt.	29 Mrt.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	122 $\frac{1}{2}$	123 $\frac{1}{2}$	122 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{4}$
Incasso Bank	96 $\frac{1}{2}$	—	—	
Koloniale Bank	178 $\frac{3}{4}$	180	179 $\frac{3}{4}$	+ 1
Ned. Handel-Mij. cert.v.aand.	142 $\frac{1}{2}$	143 $\frac{1}{4}$	142 $\frac{1}{8}$	+ $\frac{1}{8}$
Rotterd. Bankvereniging...	94	—	—	
Amst. Superfosfaatfabriek...	44 $\frac{3}{4}$	45	43	- 1 $\frac{1}{4}$
Van Berkel's Patent	42 $\frac{3}{4}$	43	42 $\frac{3}{4}$	
Gouda Kaarsen	113 $\frac{1}{2}$	112	110 $\frac{1}{4}$	- 3 $\frac{1}{4}$
Holl. Draad- en Kabelfabriek	87	85 $\frac{1}{2}$	86 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{2}$
Jurgens' Ver. Fabr. gew.aand.	64 $\frac{3}{8}$	64 $\frac{1}{2}$	64 $\frac{7}{8}$	+ $\frac{1}{2}$
" " pr. aand.	71 $\frac{1}{4}$	71 $\frac{1}{4}$	70 $\frac{3}{4}$	- 1 $\frac{1}{4}$
Leerdam Glasfabriek	44 $\frac{1}{2}$	43	41	- 3 $\frac{1}{2}$
Philips' Gloeilampenfabriek	249 $\frac{1}{2}$	240 $\frac{1}{2}$	245 $\frac{1}{2}$	- 3 $\frac{1}{2}$
Vereenigde Blikfabrieken...	96 $\frac{1}{4}$	100	105	+ 8 $\frac{1}{4}$
Vereen. Chemische Fabrieken	44 $\frac{1}{2}$	—	—	
Compania Mercantil Argent.	14	13	13 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{2}$
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	184	188	188	+ 4
Handelsver. Amsterdam	481	485	480 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{2}$
Handelsverg. Reis & Co	30	28 $\frac{1}{2}$	28	- 2
Int. Crediet- en Handelsverg.				
Rotterdam	185	185	185	
Linde Teves & Stokvis	79	79	80	+ 1
Tels & Co's Handel-Mij	7	—	—	
Redjang Lebong Mijnb.-Mij.	102 $\frac{7}{8}$	—	—	
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	117 $\frac{7}{8}$	119 $\frac{1}{2}$	120 $\frac{3}{8}$	+ 2 $\frac{1}{2}$
Kon. Petroleum-Mij.	384 $\frac{1}{4}$	391 $\frac{1}{4}$	394 $\frac{1}{4}$	+ 10
Orion Petroleum-Mij.				
Afgest. Aand.	29 $\frac{7}{8}$	29 $\frac{7}{8}$	29 $\frac{7}{8}$	
Amsterdam-Rubber-Mij	146	148 $\frac{3}{4}$	152 $\frac{1}{4}$	+ 6 $\frac{1}{4}$
Nederl.-Rubber-Mij.	67 $\frac{1}{2}$	69 $\frac{1}{16}$	71 $\frac{1}{4}$	+ 3 $\frac{1}{2}$
Oost-Java-Rubber-Mij.	218	217 $\frac{3}{8}$	227 $\frac{1}{2}$	+ 9 $\frac{1}{2}$
Deli-Batavia Tabak Mij. ...	316	327 $\frac{1}{2}$	329	+ 13
Deli-Maatschappij	291	300 $\frac{1}{2}$	300 $\frac{1}{2}$	+ 9 $\frac{1}{2}$
Senembah-Maatschappij ...	337 $\frac{1}{4}$	347 $\frac{1}{2}$	347 $\frac{1}{2}$	+ 10 $\frac{1}{8}$

heim, dat ter beurze met interesse werd besproken, er ook toe bijgedragen het vertrouwen in de gestie van de Koninklijke Petroleum Mij. bij het publiek te versterken. De overige soorten trokken slechts voorbijgaand de aandacht.

Swikeraandelen vonden geringe belangstelling. Het bericht, dat de Vereenigde Staten wellicht zullen overgaan tot verlaging van invoerrechten op suiker, ten einde ongemotiveerde prijsstijging tegen te gaan, heeft geen invloed van betekenis uitgeoefend, hetgeen begrijpelijk is bij de vage bewoordingen, waarin de geruchten dienaangaande zijn vervat. De V. J. S. P. heeft hare verkoopen voortgezet op de reeds bekende basis en deze hebben geen aanleiding tot groote koersverschillen gegeven.

Scheepvaartwaarden waren eenigermate in herstel; ondanks ongunstige mededeelingen uit het reedersbedrijf en geruchten omtrent dividend-passeeringen werden de betrokken aandelen toch tot iets monterende koersen uit de markt genomen.

	26 Mrt.	28 Mrt.	29 Mrt.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	104	106	109 $\frac{1}{2}$	+ 5 $\frac{1}{2}$
" " „gem.eig.	92 $\frac{1}{4}$	96	97 $\frac{1}{2}$	+ 4 $\frac{1}{2}$
Hollandsche Stoomboot-Mij.	21	23 $\frac{3}{4}$	24 $\frac{1}{4}$	+ 3 $\frac{3}{4}$
Java-China-Japan-Lijn	88	—	—	
Kon. Hollandsche Lloyd ...	4 $\frac{1}{2}$	5	4 $\frac{7}{8}$	+ $\frac{3}{8}$
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	68 $\frac{1}{2}$	—	—	
Konink. Paketvaart-Mij. ...	107 $\frac{3}{4}$	107 $\frac{1}{8}$	108 $\frac{1}{8}$	+ $\frac{3}{8}$
Maatschappij Zeevaart	57	—	—	
Nederl. Scheepvaart-Unie...	106 $\frac{1}{2}$	108 $\frac{1}{2}$	109 $\frac{1}{2}$	+ 3 $\frac{1}{2}$
Nievelt Goudriaan	105	107	108	+ 3
Rotterdamsche Lloyd	127	127 $\frac{1}{2}$	130	+ 3
Stoomv.-Mij. „Nederland” ...	130	130 $\frac{1}{2}$	135 $\frac{1}{2}$	+ 5 $\frac{1}{2}$
" " „Noordzee” ...	40 $\frac{1}{8}$	40	40	+ $\frac{1}{8}$

De Amerikaansche afdeling was zeer kalm bij bijna ongewijzigd prijsniveau.

	26 Mrt.	28 Mrt.	29 Mrt.	Rijzing of daling.
Americ. Smelting & Refining	67 $\frac{1}{4}$	65 $\frac{1}{2}$	66 $\frac{15}{16}$	- $\frac{3}{16}$
Anaconda Copper	106 $\frac{1}{2}$	105 $\frac{1}{16}$	106 $\frac{15}{16}$	+ $\frac{7}{16}$
Studebaker Corp.	125	127 $\frac{3}{8}$	125 $\frac{1}{8}$	+ $\frac{1}{8}$
Un. States Steel Corp.	109 $\frac{1}{2}$	110 $\frac{3}{8}$	109 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{1}{4}$
Atchison Topeka	106 $\frac{1}{2}$	106	105	- 1 $\frac{1}{2}$
Erie	12 $\frac{1}{16}$	12 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{16}$
Southern Pacific	96 $\frac{1}{2}$	96 $\frac{3}{8}$	96 $\frac{15}{16}$	- $\frac{3}{16}$
Union Pacific	148 $\frac{7}{8}$	—	—	
Int. Merc. Marine orig. gew.	11 $\frac{13}{16}$	11 $\frac{13}{16}$	11 $\frac{13}{16}$	
" " " " pref.	42 $\frac{3}{8}$	43 $\frac{1}{4}$	43 $\frac{3}{8}$	+ 1

De geldmarkt bleef stabiel; prolongatie 3 $\frac{1}{2}$ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

3 April 1923.

Aangezien de Paaschdagen vielen in de week, waarover wij het overzicht schrijven, is er minder dan gewoonlijk te vermelden. De meeste markten waren weinig levendig. De prijsverschillen zijn evenwel slechts gering; Noord-Amerika toonde wel eenige neiging tot lagere prijzen, doch later trad weder een herstel in en Chicago sluit Mei-tarwe op 2 April op 120 $\frac{1}{2}$, tegen 118 $\frac{1}{2}$ op 26 Maart. In Buenos Aires waren deze noteringen resp. 11,90 en 11,90. De verscheppingen waren niet groot, doch de opgaven waren in verband met de feestdagen niet volledig. De berichten van Noord-Amerika melden koud weer, waardoor de groei van de wintertarwe vertraagd wordt. Tot nog toe zijn de aanduidingen dat de oogst van wintertarwe in het aanstaand seizoen althans niet grooter zal zijn dan het vorig jaar, doch voor een ernstig tekort behoef men op dit oogenblik nog niet te vreezen.

In de meeste landen van Europa zijn de voorraden van binnenlandsche tarwe geringer dan gewoonlijk om dezen tijd van het jaar; hierdoor is het waarschijnlijk dat de vraag voor tarwe in den eersten tijd wel wat zal toenemen, temeer daar bijna nergens de voorraden van buitenlandse tarwe en bloem groot zijn. Men mag verwachten dat na de feestdagen de belangstelling voor tarwe zal vermeederen en dat zoowel Noord- als Zuid-Amerika gelegenheid zullen krijgen, wederom flinke hoeveelheden te verkoopen. In Noord-Amerika is de zichtbare voorraad eenigszins afgenomen.

Maïs. In maïs kwamen in de afgelopen week al zeer weinig zaken tot stand. Engeland bleef belang stellen in Noord-Amerikaansche maïs, doch de omzet was niet bijzonder groot. Op het Continent, speciaal Holland, bestond eveneens vraag voor Amerikaansche maïs, doch de verhooging der vraagprijzen belemmerde nieuwe zaken. Er was aanvankelijk meer aandrang van verscheperen van La Plata-

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten	3 April 1923	26 Maart 1923	3 April 1920
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe April	Mais Mei	Lijnzaad April				
31 Mrt.'23	120 ⁷ / ₈	74 ³ / ₈	45 ¹ / ₈	11,54	8,80	20,72	Tarwe*	13,25	13,—	15,50
24 „ '23	120	73 ³ / ₈	44 ³ / ₈	11,75	8,55	20,20	Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	11,—	10,80	13,25
31 Mrt.'22	132 ³ / ₈	57 ³ / ₈	36 ³ / ₈	12,85	8,20	19,60	Mais (La Plata)	212,—	214,—	242,—
31 Mrt. '21	154 ³ / ₈	60 ³ / ₈	39 ³ / ₈	17,25 ¹⁾	8,48	14,45 ¹⁾	Gerst (48 lb. malting) .. ²⁾	182,—	182,—	224,—
31 Mrt.'20	280	167	87 ¹ / ₈	18,40	9,30	28,40	Haver (38 lb. white cl.) .. ¹⁾	10,20	10,15	10,85
20 Juli'14	82	56 ³ / ₈	36 ³ / ₈	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	11,50	11,85	17,—
							Lijnzaad (La Plata).... ³⁾	445,—	425,—	450,—

¹⁾ per Mei. ²⁾ p. 100 K.G. ³⁾ p. 2000 K.G. ⁴⁾ per 1960 K.G.
*) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	25/31 Maart 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	25/31 Maart 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	1923	1922
Tarwe	5.981	202.675	157.249	—	14.030	15.428	216.705	172.677
Rogge	843	136.602	6.366	—	—	—	136.602	6.366
Boekweit.....	—	3.530	5.973	—	—	—	3.530	5.973
Mais	10.282	186.720	279.702	44	24.945	47.016	211.665	326.718
Gerst	—	37.812	26.467	—	4.127	2.059	41.939	28.526
Haver	3.954	24.860	20.862	—	533	50	25.393	20.912
Lijnzaad	1.307	36.433	37.729	—	33.941	25.526	70.374	63.255
Lijnkoek	480	52.745	46.460	—	—	757	52.745	47.217
Tarwemeel	3.350	19.279	11.252	—	2.879	2.897	22.158	14.149
Andere meelsoorten....	—	458	3.239	—	—	1.060	458	4.299

mais om nieuwen oogst te verkoopen. Er zijn reeds eenige partijen van den nieuwen oogst, die nu in Argentinië geladen worden. Dit is bijzonder vroeg. Evenwel worden heden zware regens gemeld, die de oogstbeweging van mais vertragen. Het zou niet de eerste keer geweest zijn, indien op het laatste oogenblik een vroege maisoogst plotseling een zeer late werd, doordat een langdurige periode van regen het vervoer van de mais onmogelijk maakt.

Aangezien ook in de afgelopen week de verschepingen van La Plata zeer gering waren, zijn stoomende ladingen La Plata-mais zoo goed als niet aangeboden. Een enkele lading werd door Antwerpsche importeurs verkocht naar Ierland tot een tamelijk lagen prijs. De vraag voor La Plata-mais liet over het algemeen te wenschen over. Voor verscheping gedurende den zomer trekt Zuid-Afrikaansche mais steeds meer de aandacht; vooral waar Noord-Amerika weinig dringend aan de markt is en waar Zuid-Amerika slechts een matigen oogst verwacht, is een flinke export van Zuid-Afrika thans zeer welkom.

De gerstmarkt bleef zeer kalm gestemd. De Russische en Roemeensche gerst bleef althans voor voergerst het belangrijkste nummer van het programma. De vraag is in de meeste landen teleurstellend, zoodat de prijzen nog niet konden verbeteren.

Haver bleef tamelijk vast gestemd, doch de omzet was slechts matig. Lijnzaad onderging een scherpe verhooging. Buenos Aires sluit op 2 April op 21,45, tegen 20,60 op 26 Maart.

De aanvoeren van zaad zijn te Buenos Aires sterk verminderd, hetgeen wel te verwachten was, aangezien reeds een zeer belangrijk deel van den oogst aangevoerd was. De vraag naar zaad bleef vooral in Noord-Amerika zeer sterk en daar niettegenstaande de matige verschepingen de voorraden in Argentinië verminderd zijn, is het begrijpelijk, dat de stemming zeer vast werd. Bovendien wordt de markt nog beïnvloed door het plotseling ingetreden ongunstige weder.

Nederland. De tarwemarkt bleef onveranderd bij een week te voren. Spoedig verwachte partijen blijven gevraagd, aangezien de voorraden bij onze fabrikanten niet groot zijn. Goede rogge blijft goed gevraagd; dientengevolge ging er ook deze week een en ander om, vooral in Noord-Amerikaansche rogge, af te laden van de Golf.

Voor mais was de vraag wat Mixedmais aangaat, aanmerkelijk beter. Amerika verhoogde regelmatig zijn prijzen en waar de stoomende hoeveelheid steeds geringer werd, werd de ondergrond van de markt zeer vast. In La Plata-mais ging zeer weinig om.

Gerst blijft het goedkoopste artikel, zoodat regelmatig zaken tot stand komen.

De lijnzaadmarkt hier volgde die van het buitenland. Daar de olieprijs op sommige dagen met stukken omhoog gingen, was in het algemeen de stemming zeer vast, niettegenstaande de prijzen der lijnkoeken nog steeds zeer gedrukt bleven, aangezien het aanbod de vraag overtreft.

SUIKER.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Mei	Londen			New York 96 p Ct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per	Amer. Granulated c.i.f.	
			Junij/Julij	April/Mei	
29 Mrt. '23	f 37 ³ / ₈	Sh. 65/9	Sh. 26/-	Sh. 32/6	\$ cts. 7,28
22 „ '23	„ 36 ⁷ / ₈	65/9	26/-	32/3	7,28
29 Mrt. '22	„ 23 ¹ / ₁₆	51/3	19/-	20/3	3,89
29 Mrt. '21	„ —	72/6	30/-	40/3	6,27
4 Juli '14	„ 11 ¹³ / ₃₂	18/-	—	—	3,26

De paar dagen welke lagen voor de feestdagen gaven weinig nieuws te zien op de verschillende suikermarkten. De notering in Amerika voor Spot Centrifugals bleef hetzelfde, terwijl op de termijnmarkt de prijzen na eene stijging in het begin der week weder ietwat afbrokkelde.

De verschillende markten verkeerden dan ook in vacante stemming, met weinig zaken, doch de toon bleef vast.

De zichtbare voorraden zijn:

	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Engeland 1 Maart	255.750	149.600	354.000
Duitsland 1 Februari	957.731	694.207	760.496
Tsjecho-Slowakije 1 Maart	384.135	335.000	510.000
Frankrijk 1 Maart	145.818	115.306	140.000
Holland 1 Maart	46.424	128.348	148.094
België 1 Maart	90.000	97.289	151.016
Ver. Staten v. N.-Am. 15 Mrt.	128.658	179.363	126.500
Cuba 24 Maart	599.669	930.084	806.917
Schatting stoomend	300.000	250.000	140.000

Totaal 2.908.185 2.879.197 3.137.023

terwijl de Cuba statistiek de volgende cijfers te zien geeft:

	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 24 Mrt. '23	203.791	183.044	143.487
Tot. sedert 1 Dec. '22-24 Mrt. '23	1.960.729	1.429.783	1.430.215
Aantal werkende fabrieken	177	180	191
Weekexport 24 Mrt. '23	141.845	112.911 ¹⁾	77.812
Totale export 1 Jan.-24 Mrt. '23	1.361.066	692.410	685.364
Totale voorraad 24 Mrt. '23	599.669	930.084	930.084
1) Export Oude Oogst	—	38.794	—

Ook op Java was de markt onveranderd met geringe omzetten. De V. J. S. P. verkocht verder nog het een en ander uit oogst 1924 tot f 16,— voor Superieur en f 15,— voor No. 16 en hooger en voor Muscovados. In de tweede hand werd het laatst voor Mei levering ongeveer f 22,—, voor Juni f 20¹/₂, voor Juli/September f 18³/₈ betaald, terwijl disponibile suiker f 24¹/₂ noteerde.

Hier te lande opende de markt op ongeveer f 1,— lagere prijzen, dan bij het slot der vorige week. Geleidelijk

echter werd eene betere stemming merkbaar en konden de prijzen wat aantrekken. De markt sloot kalm met de volgende noteeringen:

Maart	f 37,62½
Juni	„ 37,25
Aug.	„ 35,50
Nov./Dec.	„ 28,—

De omzet op de termijnmarkt beliep ongeveer 3300 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 28 Maart 1923.

Er is bepaald een vermindering in de vraag naar Amerikaansche katoen. Fabrieken in Amerika schijnen hunne behoefte gedurende de eerste maanden gedekt te hebben, terwijl het verbruik in andere landen, speciaal in de districten van Lancashire zeer belangrijk verminderd is. Speculanten beginnen eindelijk te begrijpen, dat verbruikers de tegenwoordige prijzen niet betalen kunnen zonder daarop grof verlies te lijden en verschillende liquidaties hebben reeds plaats gevonden, waardoor prijzen belangrijk gedaald zijn. Na een prijsvermindering van 1½ d. per lb. tracht men de markt weer wat op te houden en een gedeelte van het verlies is sedert weer ingehaald. In Liverpool is de stemming beter dan in New York daar men hier minder groote engagementen heeft loopen. Noteeringen van Egyptische katoen zijn eveneens lager.

De garenmakmarkt is geheel gedesorgeriseerd door de daling in katoenprijzen. Voor deze daling werd de positie van Spinners geleidelijk beter, maar op het oogenblik heeft de vraag geheel opgehouden. Weliswaar zijn garenprijzen tot nu toe minder gedaald dan die van ruwe katoen, zoodat de positie van Spinners wel wat verbeterd is, doch waar er slechts weinig omgaat moeten wij maar afwachten, of dit werkelijk van blijvenden aard zal blijken te zijn. Het eenigste wat nog gedaan wordt zijn enkele kleine zaken voor binnenlandsch gebruik, doch de exportvraag heeft geheel opgehouden. Ook naar Egyptische garens is weinig vraag, hoewel noteeringen vast blijven.

Prijzen van manufacturen zijn zeer vast, niettegenstaande de daling van katoenprijzen, doch het vertrouwen op de overzeesche markten is natuurlijk eenigszins geschokt, zoodat er slechts weinig orders aan de markt zijn. De groote kwestie is thans, of Spinners in staat zullen zijn na deze daling hunne marges te verbeteren en daardoor hun verlies te beperken. De positie van fabrikanten is thans wel zoo slecht, dat een verbetering in dit opzicht dringend noodig is. Zij kunnen dan ook onmogelijk op denzelfden voet doorgaan als waarop zaken zich de laatste maanden hebben bewogen en niettegenstaande de daling in de katoenprijzen verwacht men toch geen daling in de prijzen van manufacturen. In verband met de a.s. Paaschdagen neemt men dan ook in het algemeen een afwachtende houding aan.

21 Maart 28 Maart Oost. koersen. 20 Maart 27 Maart
 Liverpoolnoteeringen. T.T. op Indië 1/4 1/4 1/4 1/4
 F.G.F. Sakellarides 18,— 17,50 T.T. op Hongkong 2/3 2 4
 G.F. No. 1 Oomra 9,75 9,— T.T. op Shanghai 3/3 3/3 1/2

Noteering voor Loco-Katoen.
 (Middling Uplands).

	3 Apr. '23	27 Mrt. '23	20 Mrt. '23	4 Apr. '22	3 Apr. '21
New York voor Middling ..	29,30 c	29,35 c	31,10 c	11,65 c	18,— c
New Orleans voor Middling	28,50 c	29,— c	30,88 c	11,— c	16,63 c
Liverpool voor Fy Middling	? d ¹	15,18 d ³	16,50 d ³	7,62 d	10,81 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
 (In duizendtallen balen)

	1 Aug. '22 tot 30 Maart '23	Overeenkomstige perioden	
		1921-'22	1920-'21
Ontvangsten Gulf-Havens..	4261	3401	3804
„ Atlant.Havens	1025	1321	1121
Uitvoer naar Gr. Brittannië	1217	1081	1237
„ „ 't Vasteland.	2768	3065	2488
„ „ Japan etc...	—	—	—
Voorraden in duizendtallen	30 Maart '23	31 Maart '22	1 April '21
Amerik. havens.....	—	1062	1390
Binnenland.....	—	1183	1574
New York.....	—	85	121
New Orleans.....	—	234	404
Liverpool.....	—	917	1006

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
31 Mrt. 1923	1)	1)	1)	1)	1)
24 „ 1923	1.103.000	22.675	1.866.000	23.700	5 ⁴⁷ / ₆₄
17 „ 1923	1.118.000	23.150	2.001.000	23.700	5 ³⁵ / ₆₂
31 Mrt. 1922	1.794.000	14.700	2.749.000	18.500	7 ³ / ₈

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
31 Mrt. 1923 ..	9.000	2.305.000	63.000	6.006.000
31 Mrt. 1922 ..	50.000	3.245.000	182.000	6.614.000

1) Gesloten.

NEDERLANDSCH-INDISCHE THEE.

(Opgave Pakhuismeesteren van de Thee.)

(Herleid tot 1/1 Kisten.)

Voorraad 28 Februari 1923	32.447
Sedert aangevoerd	17.531
	49.978
Sedert afgeleverd	18.903
Voorraad heden	31.075
Waarvan in de eerste hand	14.728

Amsterdam, 31 Maart 1923.

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)

Kapokstatistiek op 31 Maart 1923.

Importeurs:	Voorr. 1 Jan. 1923	Aanv. tot 31 Mrt.	Verk. tot 31 Mrt.	Voorr. op 31 Mrt.
Edgar & Co.....	—	530	530	—
Van Eeghen & Co.	—	1926	1926	—
N.V. Handel en CultuurMij. v/h. Smidt & Amesz q.q. Edgar & Co's Handel Mij. Soerabaja.....	273	1203	1476	—
Hnd. Venn v/h. Maintz & Co.	—	7	7	—
Hoving & Beer.....	72	210	282	—
Koning, Teves & Co.	—	635	635	—
Landb. Mij. „Geboegan”..	16	143	159	—
Mirandolle, Voûte & Co..	314	3352	3666	—
W. Tengbergen & Co.....	—	90	90	—
Weise & Co.....	444	145	563	26
Zweedsche Oost-Ind. Cie. •	—	529	529	—
Order.....	82	3612	3694	—
	1201	14713	15888	26

COPRA.

De markt was aanvankelijk flauw gestemd, voornamelijk door laag aanbod van April/Juni en Mei/Juli verschepping, doch later kwam er meer attentie van fabrikanten, en trokken de prijzen weer sterk aan.

De noteeringen zijn:

Java f.m.s. stoomend	f 35,50
Java f.m.s. Februari/April.....	„ 35,12½
Java f.m.s. Maart/Mei	„ 34,87½

3 April 1923.

STEENKOLEN.

(Veertiendaagsch overzicht).

Op de gevoelige rijzingen van de laatste maanden is een periode van betrekkelijken stilstand gevolgd. De kolenprijzen blijven stationnair en de algemeene verwachting is, dat ze niet heel veel meer naar boven zullen gaan, ook niet wanneer de Ruhrbezetting niet tot een spoedig einde zou komen. Duitschland schijnt op het oogenblik verzadigd en er mag verwacht worden, dat de oceaandrachten voor kolen, indien al; niet veel boven \$ 3.— zullen stijgen, zoodat de mogelijkheid blijft bestaan met Amerikaansche kolen de Engelsche op het continent van Europa te bekampen. De in het vorige overzicht gereleveerde staking in Wales

is bijgelegd, doch thans dreigen daar weder nieuwe moeilijkheden en ook in Durham ziet het er naar uit alsof een staking niet tot de onmogelijkheden behoort. Dit zou natuurlijk alle berekeningen over den hoop gooien.

De prijzen zijn op het oogenblik als volgt:

Northumberland Ongezeefde	f	23.30
Durham Ongezeefde	"	23.75
Cardiff Ongezeefde	"	24.—
Schotsche Gezeefde	"	22.50
Gietcokes	"	51.—

alles per ton van 1000 KG., franco Rotterdam/Amsterdam.

Markt vast.
4 April 1923.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Ijzer Cleo. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
5 April 1923	nom.	75.12/6	219.2/6	28.5/-	36.2/6
26 Mrt. 1923	nom.	73.7/6	216.15/-	27.15/-	35.17/6
19 " 1923..	nom.	76.5/-	225.15/-	28.15/-	37.5/-
12 " 1923..	nom.	72.12/6	224.12/6	29.2/6	36.7/6
3 April 1922	nom.	57.2/6	143.7/6	21.15/-	25.12/6
20 Juli 1914	51/4	16.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

GRAAN.

Data	Petro- grad Londen/ R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Engel- land
26-31 Maart 1923	—	17/3 ²	11 c ¹	2/4 ¹	23/6	23/6
19-24 " 1923	—	17/3 ²	11 c ¹	2/4 ¹	23/-	23/-
27 M.-1 Apr. 1922	—	—	14 c ¹	4/1 ¹	25/-	25/-
28 M.-2 Apr. 1921	—	—	—	5/10 ¹	37/6	37/6
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹ / ₄	1/11 ¹ / ₄	12/-	12/-

¹) Amer. cents p. 100 lbs. ²) per ton d.w.

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rieter	Rotter- dam	Gothen- burg
26-31 Maart '23	7/9	11/3	12/-	14/7	6/9	7/6
19-24 " '23	8/3	12/3	13/-	14/9	6/6	7/6
27 M.-1 Apr. '22	6/6	13/3	14/6	16/3	5/4 ¹ / ₂	8/6
28 M.-2 Apr. '21	8/-	18/6	17/3	—	—	—
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivo- stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
26-31 Maart 1923..	27/7	32/3	35/-	35/6
19-24 " 1923..	27/3	32/3	33/9	35/6
27 Mrt.-1 April 1922..	21/6	28/9	35/-	25/-
28 Mrt.-2 April 1921..	22/6	—	—	37/6
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteringen per ton van 1015 KG.

RIJNVAART.

Week van 25—31 Maart 1923.

De aanvoeren van zeezijde waren gering, de beschikbare ruimte eveneens, vooral Hollandsche schepen en schepen van grooter kaliber.

Waterstand vallend, zoodat slechts met beperkten diepgang (2,10 M.) afgeladen kon worden.

Ertsvrachten naar de Ruhr bedroegen voor groote schepen gemiddeld f 0,65 met $\frac{1}{4}$ lostijd, f 0,75 met $\frac{1}{2}$ lostijd, met $\frac{1}{4}$ a 2 cents liggeld per dag voor eventueel opont-houd gedurende de reis of na afloop van den lostijd.

De daghuur naar de Rijnstations varieerde tusschen 2 en 2 $\frac{1}{2}$ cts. Het sleeploon was genoteerd volgens het 65 cents-tarief.

ADVERTENTIËN.

The Anglo-South American Bank, L^{td}.

Kapitaal en Reserves meer dan £ 13.000.000,—.

Argentinië - Chili - Uruguay - Peru
Mexico - New York - Parijs -
Barcelona - Bilbao - Madrid - Vigo
Sevilla - Valencia.

Bank- en Wisselzaken,
Handelscredieten.
Incasseeren van documentaire
wissels.
Aan- en verkoop van Effecten.

Hoofdkantoor: 62 Old Broad Street, London E.C.

James Polak

Lid Ned. Inst. van Accountants

Accountant en Adviseerend
Bedrijfseconoom

Mauritsweg 13B, Rotterdam
Brinkstraat 9, Hengelo (O.)

AMSTEL-BROUWERIJ AMSTERDAM